СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 7.47, 16.04, 8.17;
Віцебск — 7.43, 15.48, 8.05;
Магілёў — 7.32, 15.53, 8.16;
Гомель — 7.29, 15.56, 8.27;
Гродна — 8.03, 16.19, 8.16;
Брэст — 7.55, 16.28, 8.33.
МЕСЯЦ:
Апошняя квадра 17 лістапада.
ІМЯНІНЫ
Міхаіла.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

21 ЛІСТАПАДА 1992 г. субота, № 234 (22012)

● цана 1 рубель

ВОЗГАЛАС

Гаўрыіл ВАШЧАНКА:

«Я ІМКНУЎСЯ НЕ ПАКРЫЎДЗІЦЬ ЖЫЦЦЁ»

Напэўна вы ўжо ведаеце, што наш зямляк, мастак Гаўрыіл Вашчанка быў прызнаны чалавекам года Міжнародным біяграфічным цэнтрам у Кембрыджы.

Чым выклікана ўвага свету да жыцця гэтага чалавека? Сам ён не стаў распавядаць пра свой лёс. Гаўрыіл Харытонавіч лічыць толькі, што яму пашанцавала нарадзіцца тут, на Палессі (родная вёска мастака ў Брагінскім раёне). Удзячны Богу ён і за падараваныя сустрэчы—сяброў, добрую сям'ю. За сваю працу. За Мастацтва, вяршыня якога ўсё роўна вышэйшая за любыя дасягненні, прызнаныя людзьмі.

Сёння мы прапануем пазнаёміцца бліжэй з Гаўрыілам Харытонавічам Вашчанкам, выкладчыкам Беларускай акадэміі мастацтваў.

— Лёсы мастакоў заўсёды пачынаюцца аднолькава. Скончыў вучыцца — і ні імя, ні майстэрні. Мяне пасля заканчэння накіравалі выкладчыкам у Малдавію. Маці мая некалі марыла, каб я стаў настаўнікам. Такім чынам і яе мара збылася. Працаваў у Кішынёве, назіраў за тутэйшым народам, прыходзілася мець справу з яго культурай. Усё больш разумеў, што малдаўскім мастаком я не стану ніколі. Хоць першыя працы мае і там былі заўважаны (удзельнічаў у рэспубліканскіх выставах, фестывалях мастацтва). Проста ўмеў працаваць.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

БЕЗ РАБОТЫ НЕ ЗАСТАЛІСЯ

СЛОНІМ. Мясцовыя дэпутаты гарсавета вырашылі пацікавіцца, дзе і на якіх пасадах цяпер працуюць работнікі былога Слонімскага гаркома КПБ. Высветлілася, што першы сакратар былога гаркома М. Дмухоўскі працуе дырэктарам завода сухога абястлушчанага малака, другі сакратар В. Гаркавы — інжынерам у лясгасе, сакратар У. Ільін — настаўнікам у гарадской сярэдняй школе № 8. Астатнія работнікі былога гаркома працаўладкаваліся на прадпрыемствы і арганізацыі горада па сваіх спецыяльнасцях.

НАШАМУ СЛОВУ

Апошнім часам усе лічаць кожную капейку. Тым больш прыемна, што і ў сённяшніх складаных умовах некаторыя прадпрыемствы і асобныя людзі ахвяруюць на справу адраджэння роднай мовы.

Зусім нядаўна на рахунак ТБМ імя Ф. Скарыны Мінскі доследны завод металаканструкцый (дырэктар Уладзімір Дармель, галоўны бухгалтар Уладзімір Шаграй) пералічыў 20 тысяч рублёў.

Яшчэ раз нагадваем рахунак ТБМ: № 700510 Гардырэкцыі Белбізнесбанка г. Мінска, код 764.

БЕЛАРУСЬ—МАЛДОВА:

Новы этап супрацоўніцтва

Як паведамлялася ўжо, 19 лістапада пачаўся афіцыяльны візіт у Рэспубліку Малдова беларускай урадавай дэлегацыі на чале са Старшынёй Савета Міністраў Вячаславам Кебічам. Перад адлётам у кароткім інтэрв'ю журналістам прэм'ер-міністр сказаў, што ў нас заўсёды былі добрыя адносіны з Малдовай. Нават у цяперашні цяжкі час яна ў асноўным выконвае свае гандлёва-эканамічныя абавязацельствы перад нашай рэспублікай. Ёсць усе падставы разлічваць на плённыя вынікі маючых адбыцца перагавораў.

Забягаючы наперад, адзначым — гэты прагноз апраўдаўся.

У аэрапорце Кішынёва, упрыгожаным Дзяржаўнымі флагамі Малдовы і Беларусі, дэлегацыю і яе кіраўніка цёпла вітаў прэм'ер-міністр Малдовы Андрэй Сангелі. Дзяўчаты ў нацыянальных касцюмах паднеслі высокаму госцю з Беларусі хлеб-соль.

Адкрылася насычаная праграма візіту сустрэчай Вячаслава Кебіча са старшынёй парламента Малдовы Аляксандрам Машану. Абмяркоўваліся розныя аспекты бягучага палітычнага і эканамічнага становішчаў дзвюх краін. Кіраўнік парламента, у прыватнасці, адзначыў, што ў Малдове цэняць разумны падыход беларускага ўрада да вырашэння складаных пытанняў сучаснага жыцця, які дае магчымасць пазбягаць дэстабілізацыі, хаосу, грамадзянскага процістаяння ў грамадстве.

У другой палавіне дня дэлегацыя пабывала ў Фалешцкім раёне. Праходзілі сустрэчы ў аграфірме «Зорыле Малдовей». Гэта вядомая ў рэспубліцы гаспадарка наладзіла цеснае супрацоўніцтва з Гомельскай вобласцю і, у першую чаргу, з прадпрыемствамі і арганізацыямі Мазыра. Адтуль у Малдову паступаюць прадукты нафтаперапрацоўкі, прамысловыя тавары. У сваю чаргу, аграфірма пастаўляе ў Беларусь разнастайную сельскагаспадарчую прадукцыю, арганізавала на сваёй базе аздараўленне беларускіх дзяцей. У ходзе візіту дасягнута дагаворанасць, што ў далейшым такая практыка стане пастаяннай. Ужо ў будучым годзе 30 раёнаў Малдовы прымуць на адпачынак кожны па 500 дзяцей з чарнобыльскай зоны.

Кіраўнікі гаспадаркі, прадстаўнікі адміністрацыі раёна гаварылі аб тым, што сёння ўзаемавыгадныя сувязі існуюць і паміж шэрагам іншых працоўных калектываў Малдовы і Беларусі. Ёсць імкненне развіваць і ўзбагачаць іх на агульную карысць. Неабходна, каб гэтыя намаганні атрымалі «зялёнае святло» на ўзроўні урадавых структур. Гэта думка знайшла поўнае разуменне і падтрымку ў прэм'ер-міністраў абедзвюх рэспублік.

***

У пятніцу, 20 лістапада, дэлегацыю Беларусі прыняў прэзідэнт Малдовы Мірча Снегур. Ацэньваючы стан адносін паміж дзяржавамі, ён падкрэсліў, што ў знешняй палітыцы Малдовы Беларусь займае адно з вядучых месц. Паміж рэспублікамі атрымлівае далейшае развіццё гандлёва-эканамічны абмен на ўзаемавыгаднай аснове, умацоўваецца культурнае супрацоўніцтва. А Вячаслаў Кебіч, характарызуючы ўзровень беларуска-малдаўскіх сувязей, заўважыў, што цяпер у Беларусі нават больш цесныя адносіны з Малдовай, чым у рамках былога Саюза. У нас многа агульнага, і мы зацікаўлены ў развіцці і ўмацаванні сувязей ва ўсіх сферах дзейнасці, адзначыў ён.

Значнае месца ў праграме візіту заняла сустрэча Вячаслава Кебіча з прадстаўнікамі Беларускага культурнага таварыства.

Але, несумненна, галоўнай падзеяй стала падпісанне двух важных дакументаў пасля перагавораў афіцыяльных дэлегацый і сустрэчы кіраўнікоў урадаў Беларусі і Малдовы, на якой было абмеркавана кола пытанняў, што маюць узаемную цікавасць. Вячаслаў Кебіч і Андрэй Сангелі падпісалі пагадненне паміж урадамі Рэспублікі Беларусь і Рэспублікі Малдова аб гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве на 1993 год. У ім прадугледжваецца, што адносіны паміж нашымі краінамі грунтуюцца на прынцыпах роўнасці і ўзаемнай выгады, вызначаны аб'ёмы ўзаемных паставак важнейшых відаў прадукцыі і меры па іх забеспячэнню. Затым міністр замежных спраў Беларусі Пётр Краўчанка і міністр замежных спраў Малдовы Нікалае Цыу змацавалі сваімі подпісамі пратакол аб устанаўленні дыпламатычных адносін паміж дзвюма дзяржавамі.

Пасля заканчэння афіцыяльнай часткі візіту адбылася прэс-канферэнцыя кіраўнікоў урадаў Рэспублікі Беларусь і Рэспублікі Малдова.

Вечарам таго ж дня беларуская ўрадавая дэлегацыя вярнулася ў Мінск.

Уладзімір СКУРАТОВІЧ,
(спецыяльна для БЕЛІНФАРМа).

Васіль ШАЛАДОНАЎ:

Парламент павінен патрабаваць выканання законаў

Мінулі чатыры тыдні работы дзесятай сесіі парламента. У час кароткага перапынку карэспандэнт БЕЛІНФАРМа сустрэўся з намеснікам Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Васілём Шаладонавым.

— Васіль Іванавіч, як вы ацанілі ход сесіі?

— У адрозненне ад папярэдніх адзначаецца больш канструктыўны падыход дэпутатаў да разгляду вынесеных на абмеркаванне законапраектаў. Абмеркавана трэць парадку дня — гэта нармальна. Хоць пэўныя выдаткі ёсць: у канцы чацвёртага тыдня намеціўся спад дэпутацкай актыўнасці.

— Акрэдытаваныя на сесіі журналісты адзначаюць адсутнасць альтэрнатыўных законапраектаў, недахват якіх на папярэдніх парламенцкіх форумах не назіралася.

— Альтэрнатыўныя дакументы ўзнікаюць, як правіла, пры канцэптуальным разыходжанні распрацоўшчыкаў па тых ці іншых пытаннях. У падрыхтоўцы да гэтай сесіі станоўчую ролю адыграў Кансультатыўны савет, на якім адбылася папярэдняя «абкатка» асноўных заканадаўчых актаў, выносімых на абмеркаванне. Акрамя таго, набыты пэўны вопыт заканатворчасці ў парламенцкіх камісіях. І калі раней у іх дзейнасці былі прыкметныя рэзкае процістаянне, непрыманне альтэрнатыўнай пазіцыі, то цяпер узяло верх імкненне ўлічыць розныя пункты гледжання, думкі.

— Спынімся на ключавых пытаннях пачатку сесіі. Першае — справаздача ўрада аб становішчы ў эканоміцы і мерах па яе стабілізацыі. Ці згодны вы з тым, што ўрад, паводле слоў прэм'ера, «робіць усё магчымае, каб максімальна змякчыць для народа вынікі эканамічных цяжкасцей».

— Абстаноўка ў эканоміцы працягвае пагаршацца. Таму адназначна сказаць, што робіцца ўсё, нельга. Дарэчы, тое, што Кабінет міністраў шмат недапрацоўвае, прызнаў у сваім дакладзе і Вячаслаў Кебіч. І калі Прэзідыум Савета Міністраў спрабуе рабіць актыўны ўплыў на эканамічную сітуацыю ў рэспубліцы, паляпшаць яе, то пра асобныя міністэрствы і камітэты гэтага не скажаш. Непаваротлівасць, адставанне ад падзей, няўменне прагназіраваць сітуацыю і ўплываць на яе — асноўныя рысы, што характарызуюць работу такіх ведамстваў.

— У такім разе ці не занадта нейтральныя і, скажам, не вельмі абавязковыя фармулёўкі пастановы па справаздачы ўрада: «прыняць да ведама... рэкамендаваць разгледзець прапановы і крытычныя заўвагі дэпутатаў»?

— Згодзен, што яны мяккаватыя, патурання з боку Вярхоўнага Савета быць не павінна. Парламент павінен патрабаваць выканання законаў, стабілізацыі на іх аснове эканамічнага становішча ў рэспубліцы. Лічу, што пастанова магла б быць больш канкрэтнай і, магчыма, больш жорсткай. Але, відаць, дэпутаты палічылі неабходным шукаць ва ўзнікшай сітуацыі шляхі кансалідацыі з урадам, а не абвастраць адносіны.

— Спектр думак, выказаных у спрэчках адносна Асноўнага Закона Рэспублікі Беларусь, вельмі палярны: ад патрабаванняў выконваць палажэнні Канстытуцыі БССР і абвінавачванняў у «рэстаўрацыі капіталізму» да поўнага непрымання законапраекта як антыдэмакратычнага. Калі можа з'явіцца праект, які задаволіць большасць парламентарыяў?

— За эмоцыямі, якіх пры абмеркаванні праекта новай Канстытуцыі было нават залішне, я бачу, перш за ўсё, павярхоўнае вывучэнне гэтага дакумента калегамі. Ранейшай Канстытуцыяй кіравацца нельга — яна безнадзейна ўстарэла. Замацаваць яе палажэнні ў новай немагчыма. Парламентам ужо прыняты рашэнні аб прыватызацыі, раздзяржаўленні, канцэптуальна прызнана прыватная ўласнасць... І сёння нельга заканадаўча замацоўваць «ураўнілаўку», хоць многія яшчэ спадзяюцца і адстойваюць «усеагульную роўнасць». Прадпрымальных людзей ужо нямала, а пры развіцці рынычных адносін непазбежны рост накапленняў, капіталаў... Хтосьці зможа заплаціць і за адукацыю, і за медыцынскае абслугоўванне і г. д. З другога боку, застанецца частка грамадзян, што маюць патрэбу ў сацыяльнай абароне, якую дзяржава абавязана ім гарантаваць, як і асноўныя правы чалавека.

Усё гэта і павінна, перш за ўсё, быць адлюстравана ў Асноўным Законе рэспублікі.

Да сакавіка наступнага года будзе падрыхтаваны і дапрацаваны з улікам выказаных прапаноў і дапаўненняў праект Канстытуцыі. Яе канчатковае прыняцце плануецца не пазней ліпеня 1993 года.

— У дыскусіі па пытанню аб рэферэндуме і яго праціўнікі, і прыхільнікі сыходзіліся ў адным: «так» і «не» рэферэндуму вядуць да расколу грамадства на канфліктуючыя бакі. Ці дастаткова кампраміснае ў гэтай сітуацыі прынятае парламентам рашэнне?

— На маю думку, расколу ў грамадстве адбыцца не магло. Рэферэндум—гэта высвятленне пазіцыі большасці, і ў гэтым плане баяцца яго не трэба было. Што датычыць кампраміснасці рашэння — правесці датэрміновыя выбары ў Вярхоўны Савет у сакавіку 1994 года, лічу: яно самае прымальнае.

Парламент улічыў думкі і тых людзей, якія паставілі свае подпісы пад прапановай ініцыятыўнай групы па правядзенню рэферэндуму, і аб'ектыўныя прычыны, па якіх у бліжэйшы час яго правесці немагчыма: цяжкасці падрыхтоўкі і арганізацыі, падліку галасоў, складанасць склікання сесіі па яго выніках і г. д. Акрамя таго, трэба стварыць і прававую базу для новых выбараў, прыняць Канстытуцыю, шэраг законаў, з якімі марудзіць нельга... У канчатковым выніку часу запатрабавалася б столькі ж плюс матэрыяльныя затраты. Датэрміновыя выбары ў сакавіку 1994 года дадуць магчымасць выбаршчыкам або пацвердзіць паўнамоцтвы тых дэпутатаў, за якіх яны галасавалі ў 1990 годзе, або выбраць новых.

Аляксандр ФЁДАРАЎ,
(БЕЛІНФАРМ).

ЖЫЛЬЦАМ «ЭНКІ» БАЯЦЦА НЯМА ЧАГО

Чытачы «Звязды» ведаюць, што менавіта наша газета першай у рэспубліцы расказала пра канфлікт у Барысаве, звязаны з дамамі, пабудаванымі турэцкай фірмай «Энка». Пасля выхаду ў свет публікацыі Савет Міністраў РБ стварыў спецыяльную камісію, а народныя дэпутаты А. Лябедзька і В. Кучынскі звярнуліся да кіраўніцтва Дзяржбуда з адпаведным запытам.

Нядаўна камісія пабывала ў Барысаве і Слоніме. Аўтар гэтых радкоў і народны дэпутат А. Лябедзька папрасілі члена камісіі намесніка начальніка ўпраўлення Дзяржбуднагляду Дзяржбуда РБ І. Прымакова адказаць на некалькі пытанняў.

— Ігар Васільевіч, зразумела, да канчатковых вывадаў яшчэ далёка. І ўсё ж, якія вашы першыя ўражанні?

— Усё, аб чым паведамлялася ў «Звяздзе», поўнасцю пацвердзілася. З неахвотай, але вымушаны былі пагадзіцца з гэтым і прадстаўнікі «Энкі».

Перадгісторыя канфлікту старая. Сумненні наконт дамоў, пабудаваных іншафірмамі, у прыватнасці «Энкай», узніклі ў ваенных значна раней. Спецыялісты ў свой час ужо рабілі цеплатэхнічныя разлікі і прыйшлі да вываду, што цеплаабмен сапраўды недастатковы. Турэцкі бок выклікаў свайго прадстаўніка, але ўсе гэтыя дзеянні былі неяк па-за полем зроку будаўнічых арганізацый.

— Хто меў непасрэдныя адносіны да зацвярджэння праектаў будаўніцтва?

— Праекты зацвярджаліся ў Маскве. Беларусь фактычна паставілі перад фактам. Думка беларусаў маскоўскіх чыноўнікаў не цікавіла. На жаль, заканадаўчая база нашых узаемаадносін з іншаземцамі зусім адсутнічае.

— Ці ёсць гарантыі, што грамадзяне Беларусі, якія жывуць у «турэцкіх» дамах, не застануцца, як кажуць у народзе, з носам?

— Будзе зроблена экспертная ацэнка праекта лепшымі спецыялістамі рэспублікі. Усе недахопы, дэфекты туркі ліквідуюць, колькі б гэта ні каштавала. Натуральна, са свайго валютнага фонду. Жыльцы могуць быць у гэтым упэўненыя.

— А калі праект будаўніцтва не адпавядае нашым кліматычным умовам?

— «Энцы» будзе прапанавана ўнесці неабходныя карэктывы. Мы даб'ёмся поўнай адпаведнасці пабудаваных дамоў нашым стандартам...

Цвёрдасць пазіцыі І. Прымакова, безумоўна, дастойная павагі. Не менш кампетэнтныя і іншыя члены ўрадавай камісіі. Яе старшыня першы намеснік старшыні Дзяржбуда І. Пяровіч запэўніў, што чытачы «Звязды» аб усіх падрабязнасцях работы камісіі будуць паінфарманы ў першую чаргу.

У заключэнне дададзім: на працягу мінулага тыдня ў рэдакцыю паступіла некалькі дзесяткаў просьбаў-зваротаў жыльцоў «турэцкіх» дамоў. Усе гэтыя дакументы ўзяты пад наш кантроль і перададзены ў Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь.

Аляксандр ТАМКОВІЧ.

КАМЕНТАРЫЙ

да паведамлення Дзяржкамстата Рэспублікі Беларусь аб індэксе спажывецкіх цэн за кастрычнік 1992 года

У сувязі з апублікаваннем індэкса спажывецкіх цэн за кастрычнік 1992 года Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва тлумачыць.

Пры ўстанаўленні з 1 лістапада 1992 года новага размеру мінімальнай заработнай платы, дзяржаўных пенсій, стыпендый і дапамог улічвалася чакаемае павышэнне спажывецкіх цэн у кастрычніку г. г. Фактычны індэкс цэн за кастрычнік не перавысіў узроўню прадугледжанага ў разліках новага размеру мінімальнай заработнай платы. Таму грашовыя даходы насельніцтва за лістапад г. г., атрымліваемыя з бюджэтных крыніц, індэксацыі не падлягаюць.

ДЗЯРЖКАМПРАЦЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

ПІСЬМО Ў НУМАР

КОЛЬКІ ПРАЦЯГВАЦЦА БЯЗГЛУЗДЗІЦЫ З БЕНЗІНАМ?

Паважаная рэдакцыя! Хачу засяродзіць вашу ўвагу на становішчы з бензінам, якое вельмі складанае і даволі «цікавае». Мяркуйце самі: да 9 кастрычніка літр А-76 каштаваў 6 рублёў, потым — 15, а з 1 лістапада— 30. Магчыма, хто скажа: ну і што? Усім вядома, што з палівам цяжкасці. Яно так, але колькі тут хібаў і недарэчнасцей.

Напрыклад, адзін аўтаўладальнік атаварыў у кастрычніку талоны на бензін па 6 рублёў за літр, другі па — 15, трэці тыя ж кастрычніцкія, толькі ўжо ў лістападзе, — па 30, а чацвёрты (і такіх нямала) — наогул нічога не атрымаў.

Сапраўды, як можна было выкупіць паліва тым, хто працаваў днём, а трэба было займаць даўжэзную чаргу з ночы і стаяць амаль да самага вечара.

Але ж і такім чынам не ўсе змаглі запраўіць свае аўтамабілі. Паліва ў першую чаргу выкупілі дужыя малайцы ў скураных куртках: яны і арганізаваныя, і ўвуха могуць даць, ды і часу ў іх хапае.

Хачу, каб мяне правільна зразумелі. Так, становішча з нафтапрадуктамі складанае. Але на тое ёсць адпаведная дзяржаўная служба, каб рабілася ўсё па-людску.

Вось і хочацца спытаць, ці варта было павышаць цэны на бензін у сярэдзіне месяца? Хіба не зразумела, што гэтым парушаецца сацыяльная справядлівасць, што «на кані» апынуцца тыя, хто «спрытнейшы», у горшым сэнсе гэтага слова. Па-другое, калі дзяржава няздольная атаварыць талоны, то ці не варта было б пачынаючы з пачатку кастрычніка або лістапада зменшыць нормы на паліва. Даваць, напрыклад, не па 80, а па 40 ці 50 літраў — роўна столькі, колькі трэба мець у запасе, каб не было гэтых даўжэзных чэргаў і бязглуздзіцы.

З гэтым неадкладна трэба нешта рабіць. Колькі гэта будзе працягвацца?

Георгій СЫСОЙ,
народны дэпутат Гродзенскага гарсавета.

РАДЫЁ ФАКТ

Прэзідэнт інстытута дзяржаўнага кіравання ЗША Дуайт Інк, які прыбыў у Мінск, быў прыняты Старшынёй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіславам Шушкевічам.

У ходзе сустрэчы абмеркаваны пытанні тэхнічнай дапамогі, якую могуць аказаць Злучаныя Штаты рэформам, што праводзяцца ў рэспубліцы. Гаворка ідзе ў першую чаргу пра кансультацыі і экспертную работу вядучых амерыканскіх спецыялістаў у розных галінах дзяржаўнага будаўніцтва, права, фінансаў, культуры і адукацыі.

***

У ноч на 19 лістапада ў адпаведнасці з зацверджаным графікам планава-папераджальных рамонтаў спынены першы энергаблок Смаленскай атамнай электрастанцыі. Ён належыць да таго тыпу, што і аварыйны рэактар Чарнобыльскай АЭС.

***

Вываз за межы Беларусі буйной партыі алюмінію папярэдзілі супрацоўнікі ўпраўлення Камітэта дзяржаўнай бяспекі па Магілёўскай вобласці. На мясцовым гарбарным заводзе яны выявілі 481 тону гэтага дарагога металу, што быў загружаны ў дзесяць вагонаў і падрыхтаваны да вывазу ў Латвію.

***

У дзесятку мацнейшых цырульнікаў свету ўвайшлі вядомыя ў Віцебску майстры-мадэльеры прычосак Алена Баклушына і Аляксандр Копацеў. Яны вярнуліся з Токіо, дзе ў саставе зборнай каманды Расіі прымалі ўдзел у чэмпіянаце свету сярод цырульнікаў. Выступаць пад расійскім сцягам давялося па неабходнасці. Пасля распаду Саюза Беларусь адмовілася ўступіць у Канфедэрацыю цырульнікаў свету і аўтаматычна пазбавілася права ўдзельнічаць у прэстыжных спаборніцтвах. А ёсць жа каму паказаць высокі клас.

АКТУАЛЬНАЕ ІНТЭРВ'Ю

Злачыннасць стала больш прафесіянальнай і агрэсіўнай. Што можна ёй процістаяць?

На фоне рэзкага падзення вытворчасці, эканамічных і сацыяльных узрушэнняў рост злачыннасці здаецца асабліва злавесным. Гэта ў пэўнай меры паслужыла падставай для выкліку са справаздачамі ў Вярхоўны Савет кіраўнікоў праваахоўных ведамстваў рэспублікі. Пасля абмеркавання справаздачы выконваючага абавязкі Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Кандрацьева былі нават прапановы прызнаць работу Пракуратуры па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй нездавальняючай. Праўда, у рэшце рэшт гэтае катэгарычнае «нездавальняючая» заменена больш памяркоўным — «недастатковая».

Няўжо і сапраўды абстаноўка настолькі трывожная, што мы ўсё часцей чуем: «абвальная злачыннасць», «карупцыя»? З гэтага і пачалася ў нас гутарка з выконваючым абавязкі Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Уладзімірам КАНДРАЦЬЕВЫМ.

— Цяпер штодзённа ў рэспубліцы ўчыняецца больш за 220 злачынстваў, а іх агульная колькасць у гэтым годзе перавысіла ўжо 77 тысяч, — быў адказ. — Пастаянна расце доля цяжкіх злачынстваў, а разам з імі і колькасць чалавечых ахвяр. А гэта вельмі небяспечна.

Рэзка змяніўся таксама характар злачыннасці. Яна стала больш прафесіянальнай і агрэсіўнай. З прымяненнем агнястрэльнай і халоднай зброі ўчыняецца кожнае восьмае злачынства. Ідзе працэс кансалідацыі злачынцаў, прычым не толькі ў межах нашай рэспублікі. Сёлета намаганнямі праваахоўных органаў абясшкоджана звыш 9.000 злачынных груп. Пасля саракагадовага зацішша зноў з'явіліся ўзброеныя банды. У насельніцтва канцэнтруецца вялікая колькасць агнястрэльнай зброі. Толькі ў двух жыхароў г. Оршы — вартаўніка дома піянераў і рабочага завода «Чырвоны Кастрычнік» — было канфіскавана 24 адзінкі наразной зброі і больш за 7.000 патронаў да яе.

— Некаторыя дэпутаты, якія выступалі на сесіі Вярхоўнага Савета, папракалі вас у тым, што Пракуратурай не ўзбуджана ніводнай крымінальнай справы па карупцыі. Што вы думаеце наконт гэтага?

— Многія дэпутаты не ведаюць функцый пракурорскага нагляду. Задача органаў пракуратуры — не барацьба са злачыннасцю, а захаванне законнасці ў дзейнасці органаў, якія вядуць барацьбу з ёю. І не трэба ад пракуратуры патрабаваць, каб яна падмяняла міліцыю. Да гэтага часу ў нашым заканадаўстве няма такіх паняццяў, як арганізаваная злачыннасць, карупцыя. Яшчэ ў лютым Пракуратура ўнесла ў Вярхоўны Савет прапанову аб забароне кіраўнікам дзяржаўных прадпрыемстваў і ўстаноў займацца прадпрымальніцкай дзейнасцю. Аднак Вярхоўны Савет не падтрымаў нас, і, замест таго каб забараніць кіраўнікам дзяржпрадпрыемстваў прыватны бізнес, парламентарыі наклалі гэта «табу» на... пракурораў. Але ж не зафіксавана ніводнага выпадку, каб пракурорскія работнікі займаліся прадпрымальніцтвам. Што датычыцца кіраўнікоў іншых сфер, то такіх прыкладаў — сотні. Не падтрымалі ў Вярхоўным Савеце і нашу прапанову ўвесці для кіраўнікоў абавязковае запаўненне дэкларацый аб асабістых даходах, укладах у банкі, каштоўных паперах...

Але адсутнасць адпаведнай прававой базы па сутнасці азначае, што мы ўхіляемся ад барацьбы з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй. Узбуджаны сотні крымінальных спраў супраць рознага роду дзялкоў ценявой эканомікі, хціўцаў, у тым ліку і тых, хто займае высокія пасады. Днямі ўзбуджана крымінальная справа і вядзецца расследаванне ў адносінах да намесніка начальніка ўпраўлення жыллёва-камунальнай гаспадаркі Гродзенскага аблвыканкома А. Сяргея. Ён абвінавачваецца ў тым, што атрымаў хабар (500 долараў) ад кіраўніка аднаго з малых прадпрыемстваў за прадоўжанне дагавору арэнды вытворчых плошчаў.

А хіба не выклікае абурэнне людзей, калі намеснік старшыні Гродзенскага аблвыканкома М. Гіруць не толькі пабудаваў капітальную дачу на беразе Нёмана, але і ўзвёў паблізу Гродна двухпавярховы асабняк плошчай больш за 200 квадратных метраў. Дарэчы, «Звязда» пра гэта падрабязна пісала. На гэтыя будоўлі з розных арганізацый прыганялася тэхніка, дастаўляліся дарагія матэрыялы. Фактычна за кошт калгасаў і саўгасаў да катэджа і дачы пракладзены асфальтаваныя дарогі і водаправод. Аб якім даверы і павазе да органаў улады можна тут гаварыць? Па прадстаўленню пракурора вобласці Гіруць вызвалены ад сваёй высокай пасады. У адносінах да яго сына, дырэктара малога прадпрыемства «Інтэркантакт», які незаконна атрымаў з выкарыстаннем службовага становішча бацькі ліцэнзіі на вываз з рэспублікі дэфіцытнай сыравіны і прадукцыі, пракуратурай вобласці вядзецца следства.

Злачынныя арганізацыйныя групы практычна ўзялі пад свой кантроль рынак набыцця і збыту сыравіны, гаруча-змазачных матэрыялаў, каляровых металаў. Сёлета толькі на граніцы з Літвой дзесяткі разоў затрымліваліся транспартныя сродкі з сотнямі тон медзі, нікелю, алюмінію. Такая абстаноўка склалася і на граніцы з Рэспублікай Польшча, дзе спынены 458 спроб кантрабанднага вывазу каляровых металаў на суму звыш 15 мільёнаў рублёў. У многіх выпадках каляровыя металы былі выкрадзены на нашых прадпрыемствах. І гэта пры тым, што эканоміка рэспублікі мае ў іх востры дэфіцыт.

З мэтай спынення такога павальнага расцягвання органы ўнутраных спраў нядаўна праверылі 488 прадпрыемстваў, якія выкарыстоўваюць каляровыя металы. Раскрыта 91 злачынства, у тым ліку 8 фактаў хабарніцтва, 127 чалавек прыцягнуты да крымінальнай адказнасці. Апрыходавана звыш 8 тысяч тон няўлічаных каштоўных металаў на суму 3,5 мільёна рублёў.

Разбазарванне сыравінных рэсурсаў набыло такі размах, што адны праваахоўныя органы не ў стане з гэтым справіцца.

Гэта наглядна відаць на прыкладзе дзейнасці Дзяржкамнафтапрадукта, які клапаціўся не столькі аб забеспячэнні рэспублікі палівам, колькі аб інтарэсах некаторых прадпрымальнікаў і ўласных работнікаў. Так, па ліцэнзіі і дагавору ад 3 сакавіка г. г., якія падпісаны намеснікам старшыні гэтага ведамства Заранком, прыватнаму прадпрыемству «Дэгвіела» (Латвія) было дазволена вывезці 150 тон бензіну, 150 тон дызельнага паліва і 50 тон масла. Узамен «Дэгвіела» абавязалася паставіць аб'яднанню «Мінскнафтапрадукт». 10 тон фарбы, а супрацоўнікам Дзяржкамнафтапрадукту — 10 тон цукру па 4 рублі за кілаграм і 3 тоны свініны па 20 рублёў. У красавіку гэтаму ж латвійскаму прадпрыемству быў дазволены вываз 250 тон дызельнага паліва, 50 тон бензіну і 50 тон масла ў абмен на тону белай фарбы, паўтоны мёду па 35 рублёў за кілаграм і тону вэнджанай каўбасы па 40 рублёў.

Зараз па фактах злоўжыванняў пры выдачы ліцэнзій на вываз гаручазмазачных матэрыялаў службовымі асобамі Дзяржкамнафтапрадукта ўзбуджана крымінальная справа, якая расследуецца Пракуратурай рэспублікі.

— Карупцыя, як вядома, самым цесным чынам звязана з пратэкцыянізмам, што забяспечвае прайдзісветам сапраўды неабмежаваныя магчымасці для махінацый.

— Тут, як кажуць, за прыкладамі далёка хадзіць не трэба. Маладзечанскі гарвыканком зарэгістраваў акцыянернае таварыства «Беларускі гандлёва-прамысловы саюз» і на два гады вызваліў яго ад падатку. Тым самым гарвыканком фактычна дазволіў яму бескантрольна дзейнічаць, але не ў сябе пад бокам, а на тэрыторыі Мінска. Гэта таварыства жыве нядрэнна, да таго ж, у ліку яго заснавальнікаў Дзяржаўны камітэт па знешніх эканамічных сувязях. Магчыма, не зусім карэктна лічыць грошы ў чужой кішэні. І ўсё ж кіраўнік таварыства Ясінскі мае аклад 60 тысяч рублёў, плюс прэміі па 200 і больш тысяч у месяц. Пры стратах гэтай фірмы ў 1,7 мільёна рублёў таварыства выплаціла ў І паўгоддзі г. г. сваім супрацоўнікам прэмій 1,8 мільёна рублёў.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

КАРЭСПАНДЭНТ ВЫЕХАЎ НА МЕСЦА

Новая версія сваркі Івана Іванавіча з Іванам Нічыпаравічам. Іван Нічыпаравіч звольнены.

ПАДРЫХТОЎКА ПЫТАННЯ

Справа была на Гродзеншчыне, у Зэльве, падчас выбараў у Вярхоўны Савет. Выбары аказаліся складанымі, ажно ў некалькі тураў. У першым — тры кандыдаты падзялілі галасы і ніхто не перамог. У другім туры змагаліся два высокія чыны з Мінска, зэльвенскія па паходжанню. Таксама нічым не скончылася. Нарэшце, у трэцім туры скрыжавалі коп'і старшыня райвыканкома Дзянішчык і галоўны ўрач Фрэйберг. Міхаіл Паўлавіч Дзянішчык прайграў, што само па сабе было для яго, канешне, крыўдна. Але ён балаціраваўся ў трэці Савет, многім гэта не падабалася. Да таго ж, выступаў як прадстаўнік улады, якая, здаецца, ніколі ў нас не карысталася цёплай любоўю грамадзян, а ў той рэвалюцыйны час — тым больш.

Ну і што? Як гаворыцца, такое спартыўнае жыццё. Сёння прайграў, заўтра выйграў. Але тут ёсць адна акалічнасць — супраць Міхаіла Паўлавіча выступілі некаторыя, так сказаць, работнікі апарату. У прыватнасці, Мікалай Дзмітрыевіч Ярмолік, загадчык райана. Ну, як выступіў? З плакатамі не хадзіў, спаліць сябе на плошчы не пагражаў, але на сходах і ў прыватных размовах ясна даваў зразумець, за каго ён. Вельмі добра, выклікае павагу. На жаль, не толькі яе, а і розныя там крыўды кандыдата-няўдачніка. Словам, 29 чэрвеня 1992 года М. Д. Ярмоліка Зэльвенскі выканком ад пасады адлучыў. Мікалай Дзмітрыевіч звязвае гэту падзею менавіта з выбарамі.

Мне цяжка меркаваць так было ці іначай. Тут шмат пытанняў. Скажам, Міхаіл Паўлавіч так не лічыць. Ярмоліка знялі за дрэнную работу — так ён вам скажа. І пакажа даведку па выніках праверкі райана выканкомам, а таксама іншы кампрамат. Напрыклад, Ярмолік выдаў у 1986 годзе мэтавае накіраванне грамадзяніну Седляру (сваяку жонкі) для паступлення ў Брэсцкі педінстытут, адначасова прыняў яго на работу вадзіцелем фільматэкі. Грамадзянін Седляр там, аднак, не працаваў. Усё гэта адкрылася чамусьці толькі праз чатыры гады. Як, разумееце, па заказу. Мікалай Дзмітрыевіч атрымаў строгую вымову і, як гаворыцца, выконваў свае абавязкі далей. Ён яшчэ не здагадваўся, што гэта не проста вымова, а першая, падкрэслю, вымова. Ну, добра. Цяпер — аб выканкомаўскай праверцы.

Вось, скажам, Мікалаю Дзмітрыевічу паставілі ў віну тое, што не падпісваў акты прыёму ў эксплуатацыю СШ № 3 і дзіцячага садка № 2 у Зэльве. Яно ўсё так, але, напрыклад, яшчэ 22 ліпеня ў СШ не былі зроблены спортпляцоўкі, спартзала (да гэтага не скончаны), каналізацыя і г. д. Карацей кажучы, нармальны чалавек не падпісаў бы, а Ярмолік — нармальны, пацвярджаю.

Наконт дзіцячага садка скажа яго загадчыца Н. К. Жук: «Пасля здачы садка мы тут усё даводзілі да ладу два з палавінай месяцы. Фарбавалі, мылі, выносілі смецце, самі пясок вазілі, самі рассявалі, агароднінасховішча дароблівалі. Ці ж мы гэтым павінны займацца?» І я так думаю.

Што яшчэ? Прыпіскі былі, 23,2 тысячы рублёў пераплацілі кааператыву. Нястача матэрыяльных каштоўнасцей. Дрэнны стан унутрыведамаснага кантролю. Неабгрунтаванае павелічэнне штатаў санаторнай школы-інтэрната. Няправільнае выкарыстанне прышкольнага ўчастка той жа школы. Неабгрунтаванасць залічэння ў яе вучняў. І гэтак далей. Даведка выканкома, адным словам, яўна цягнула на адно-адзінае: звальненне загадчыка райана. Што, уласна, і адбылося.

«РАЗАБРАЦЦА І ДАЛАЖЫЦЬ»

Такую ўстаноўку далі ў Гродзенскім аблвыканкоме. І ў Зэльву накіравалася яшчэ адна камісія. Для ажыццяўлення франтальнай праверкі работы райана і школ раёна.

Я не буду спыняцца на спецыяльных пытаннях. А вось вывады камісія зрабіла, можна сказаць, зусім адваротныя выканкомаўскім. Напрыклад: «Вывучэнне пытання на месцы пацвярджае: пытанне аб рабоце аддзела на выканком рыхтавалася спешна, пазапланава. Да аналізу стану спраў не былі прыцягнуты члены дэпутацкай камісіі па народнай адукацыі, асобныя першасныя матэрыялы па падрыхтоўцы пытання былі прадстаўлены са слоў, без аргументаванага аналізу, да праверкі аддзела былі прыцягнуты работнікі выканкома, якія не з'яўляюцца членамі камісіі па падрыхтоўцы пытання. Ацэнку работы загадчыка давалі, у прыватнасці, Коўш К. А., Чарток І. І., якія працуюць дырэктарамі школ не больш года».

Такім чынам, ёсць падставы сумнявацца ў аб'ектыўнасці выканкомаўскай праверкі. Яшчэ большыя сумненні выклікае фармулёўка звальнення: «На падставе п. 3 арт. 33 КЗаП БССР за сістэматычнае невыкананне службовых абавязкаў па кіраўніцтву аддзелам народнай адукацыі, адсутнасць кантролю за рацыянальным выкарыстаннем фінансавых і матэрыяльных сродкаў, нізкія выканаўчую дысцыпліну і кантроль за работай навучальных устаноў, кадраў Ярмоліка М. Д. ад займаемай пасады вызваліць».

Дзе? Што? Калі? Чаму 8 гадоў Ярмолік быў добры, а на дзевяты — сапсаваўся?

Вось вытрымка з узнагароднага ліста на Мікалая Дзмітрыевіча (ён прадстаўляўся на значок «Выдатнік народнай асветы»): «За перыяд работы ў раёне паказаў сябе як ініцыятыўны, здольны кіраўнік, які ўмее спалучаць у сабе патрабавальнасць, чуласць і ўвагу да педагагічных кадраў... За час работы загадчыкам аддзела народнай адукацыі вялікую ўвагу ўдзяляе ўмацаванню вучэбна-матэрыяльнай базы школ, ВВК, школьных і дашкольных устаноў. Удумліва ставіцца да падбору, расстаноўкі і выхавання педкадраў... У выніку ў раёне ствараюцца ўмовы для паспяховай рэалізацыі рэформы школы...» і г. д.

Падпісаў гэты дакумент намеснік старшыні райвыканкома А. В. Карпееў. Ён жа падпісаў вынікі праверкі райана выканкомам, дзе ўжо ўсё дзіўным чынам пастаўлена з ног на галаву. Вось і думай, дзе чалавек быў шчырым: у першым ці ў другім выпадку. А мне здаецца — у абодвух. Проста абставіны былі розныя.

Я не маю падстаў рабіць з Мікалая Дзмітрыевіча анёла. Ён чалавек, і гэтым усё сказана. Былі і памылкі, і парушэнні былі. Усё, як ва ўсіх нас, грэшных. Тым не менш, большасць з педагогаў ставіцца да яго прыязна: нармальны чалавек, працаваць не перашкаджаў, дэмакратычны. Наадварот, педагогаў гэтае нечаканае звальненне насцярожыла. Па-першае, таму што адбылося летам, у час водпускаў, па-другое, ніхто нікога не папярэджваў — даведваліся выпадкова. Усе чакалі жнівеньскай нарады, але і там усё было ціха. Не дзіўна, бо звычайныя «свабодныя мікрафоны» ў зале адсутнічалі...

А дарэчы, звальненне гэтае выглядае цікавым, калі не сказаць больш. Колькі трэба спагнанняў, каб са спакойнай душой звольніць чалавека? Правільна, тры. У Ярмоліка іх два, прычым даволі сумніцельныя і аб'яўленыя з парушэннем заканадаўства. Далей, арт. 33 п. 3 можа быць прыменены толькі тады, калі мае месца канкрэтны праступак, а не ў сувязі з агульнай адмоўнай ацэнкай яго дзейнасці і пры ўмове, што за гэты праступак не было дысцыплінарнага спагнання. Далей. Райвыканком павінен быў за два месяцы пісьмова паведаміць райкому прафсаюза аб сваім рашэнні — гэтага зроблена не было. Згоду прафкома таксама не атрымалі. Так што з пункту гледжання законнасці ўсё разvaльваецца.

Ваўкавыскі нарсуд іск Ярмоліка да Зэльвенскага райвыканкома не задаволіў і вызначыў: справу прыпыніць для запыту згоды прафкома і райкома прафсаюза на звальненне і да вырашэння пытання аб вызваленні Ярмоліка ад пасады сесіяй райсавета.

Магчыма, усё гэта не вельмі цікава чытаць? Ну што ж, ёсць і гарачанькае.

«МУЖЫКІ ВЫ ЦІ НЕ!»

Першы раз Мікалая Ярмоліка спрабавалі зняць у снежні 1990 года. Дэпутаты большасцю галасоў прагаласавалі «супраць».

Другую спробу райвыканком ажыццявіў сёлета, і яна аказалася вельмі ўдалай. Сесія на гэты раз была «падрыхтаваная» і паслухмяна падняла рукі: звольніць.

29 чэрвеня быў панядзелак. У пятніцу праекта рашэння яшчэ не было. Даведку выканкома Ярмоліку не далі. І да 11 гадзін панядзелка праекта рашэння яшчэ не склалі (ды ён быў, канешне, для тых, каму належыць). Выступіць на пасяджэнні выканкома Ярмоліку не далі. Так што, у прынцыпе, усё было вырашана загадзя.

Потым быў суд, нагадаю, а пасля яго ўзнікла патрэба ў сесіі райсавета. Ну, што ж, трэба дык трэба. Арганізавалі і сесію. Аб яе выніках вы ведаеце, але спынімся на падрабязнасцях.

Па-першае, на пасяджэнне не пусцілі карэспандэнта газеты «Пагоня», што выходзіць у Гродна. Па-другое, усе дэпутаты былі азнаёмлены з даведкай выканкома, а вынікі абласной праверкі абнародаваны не былі. Дэпутат Зянько прапанаваў: давайце азнаёмімся і з ёю, на што М. П. Дзянішчык заўважыў — яна неаб'ектыўная. Спрабаваў умяшацца пракурор раёна Вячаслаў Ігнацік — слова яму не далі. Прасіў даць магчымасць выступіць Ярмолік — адмовілі, бо не дэпутат.

Нарэшце, паднялася дэпутат Людміла Русак: дайце яму слова — такая ў яе была просьба. Вы нетактоўна сябе паводзіце, — адрэагаваў прэзідыум. Такім чынам, і тут усё было вырашана.

Смелы кавалерыйскі наскок Людмілы Русак на першай сесіі: «Мужыкі вы ці не?» тут выніку не даў. Я ж кажу, цяпер сесію «падрыхтавалі» грунтоўна.

— Я не магу іх зразумець, — кажа яна мне. Ах, Людміла Аляксандраўна, усё вы выдатна разумееце, іншая справа — не можаце прывыкнуць да нахабнага беззаконня.

А на месца Ярмоліка хуценька знайшоўся кандыдат — нехта І. І. Чарток. Мне з ім сустрэцца не давялося — Іван Ігнатавіч быў у водпуску. Адно што пра яго ведаю: Івану Ігнатавічу ледзь не адразу пасля прыезду ў раён далі магчымасць пабудаваць катэдж, «за кошт сродкаў, якія выдзяляюцца на капітальны рамонт устаноў адукацыі», як сказана ў рашэнні № 381 выканкома. Катэдж абышоўся ў 600 тысяч, а спартзала ў СШ № 3 не дабудавана і сёння, і толькі ў Зэльве жадаюць палепшыць жыллё 69 настаўнікаў. Ну, нічога, затое служыць будзе верна.

А Мікалая Дзмітрыевіча загналі ў кут. Справа ў тым, што жыве ён у калгасным доме. Пасля звальнення пачаў шукаць варыянты абмену. Знайшоў у Ваўкавыску і быў гатовы на ўсё плюнуць ды паехаць адсюль. Але памыліўся, недаацаніў праціўніка: кватэра — уласнасць калгаса, хочаш мяняцца — прыватызуй. Мікалай пайшоў у выканком: калі ласка, можна, але звяртайцеся ў калгас. Звярнуўся. Старшыня адказаў: слухай, тут былі званкі, ды і прыходзілі, словам, некалгаснікам мы не прадаём. Так Мікалай Дзмітрыевіч застаўся пры сваіх 33 квадратных метрах на чатырох чалавек і, па сутнасці, без перспектыў.

Хоць чаму, перспектыва ёсць — заставацца ўтаптаным у гразь ці не. Вось за гэта ён зараз і змагаецца. Ну, а ў Міхаіла Паўлавіча Дзянішчыка, верагодна, мэты процілеглыя. Я не хачу чапляцца за плёткі і чуткі — гэта проста несур'ёзна. Я дакладна ведаю, што Міхаіл Паўлавіч увесь гэты час быў старшынёй райвыканкома, таму ўся адказнасць кладзецца на яго. Адсюль пытанне: навошта?

ХУ ІЗ ХУ Ў ЗЭЛЬВЕ

Міхаіл Паўлавіч сустрэў мяне даволі раздражнёна: маўляў, нават «Звязда» гэтай дробнай справай зацікавілася. І распавёў пра закон аб мясцовым самакіраванні, аб дыктаце цэнтра (напэўна, меў на ўвазе вывады камісіі аблУНА) і г. д. у тым жа духу. Я не спрачаюся: самастойнасць патрэбна, толькі гледзячы дзеля чаго.

Не, сказаў Міхаіл Паўлавіч, адносіны з Ярмолікам былі нармальныя. З-за чаго сапсаваліся? Дрэнна стаў працаваць. Менавіта падчас выбараў?

Паказваў мне Міхаіл Паўлавіч кампрамат на Ярмоліка (ён у яго пад рукой, у сейфе). І чамусьці ўвесь час нерваваўся. Так, што мне міжволі нагадалася пытанне Людмілы Русак да старшыні: «Калі праўда на вашым баку, то чаго баіцёся?» Ну, добра, усё гэта эмоцыі, лірыка. А пра факты ўжо было сказана. Вельмі сумніцельнае звальненне — вынікае з іх. Таму дазволю сабе выказаць сваю версію.

«Улада сплывала праз пальцы, як пясок» — ёсць такая фраза ў «Пятры Першым» А. М. Талстога. Глядзіце самі: калгасамі надта цяпер не пакамандуеш, прамысловасцю таксама — у кожнага свой закон. Выслухаць каштоўныя ўказанні можа і выслухаюць, але гарантыі, што так і зробяць, — няма. Кім камандаваць? Дзе ўлада? Дзе благаславёныя часы, калі толькі намякні — з усіх ног ляцяць? Райком «разабралі» па вінціках, тут бы і паўладарыць. Але не. Не выходзіць.

Што робяць у такіх выпадках? Шукаюць прэцэдэнт, выпадак, каб высветліць: ху із ху — хто ёсць хто. Трапіў пад руку Ярмолік — значыць, разбяромся з ім.

Я чытаў рашэнне выканкома па звальненню Ярмоліка. Унікальны дакумент. Там ёсць цэлая праграма для райана: ліквідаваць недахопы, забяспечыць неабходную аргработу, наладзіць цесную сувязь, асаблівую ўвагу ўдзяляць актывізацыі работы і г. д. Нават адменены загад Ярмоліка аб накіраванні настаўніка фізкультуры на работу начальнікам піянерлагера. Райком..., прабачце, райвыканкому да ўсяго ёсць справа. З тым жылі, з тым і жывём.

Ах, нездарма Міхаіл Паўлавіч зараз прысутнічае ледзь ці не на ўсіх педагагічных нарадах. Трэба думаць, народная адукацыя ў раёне хутка ўзнімецца, жудасна ўявіць, на якую вышыню...

Помніцца, на адной з сесій парламента была прапанова: выбіраць мясцовых кіраўнікоў агульным галасаваннем насельніцтва рэгіёна. Яна не прайшла. І не магла прайсці. Бо энергічныя мужыкі на месцах шукаюць работы «на кулак». Іншаму іх не вучылі, ды яны не вельмі і жадаюць. Хочацца стабільнасці. Напрыклад, як на балоце: ціха, утульна і холадна. І ніводная жаба не выступае супраць — ёсць толькі зладжаны хор.

А пра лёс Мікалая Ярмоліка мы пастараемся вас інфармаваць. Хоць бы таму, што ён можа напаткаць кожнага. Абсалютна кожнага.

Сяргей ШАЎЦОЎ.

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Аб унясенні змянення ў Закон Рэспублікі Беларусь «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Частку трэцюю артыкула 14 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь» (Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1992 г., № 15, арт. 247) выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«Ацэнка кошту жылля з улікам спажывецкіх якасцей ажыццяўляецца ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

30 кастрычніка 1992 г.
г. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб вызваленні народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь САДОЎСКАГА П. В. ад пасады старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Вызваліць народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Садоўскага Пятра Вікенцевіча ад пасады старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях у сувязі з прызначэннем яго на пасаду Надзвычайнага і Паўнамоцнага пасла Рэспублікі Беларусь у Федэратыўнай Рэспубліцы Германія.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

10 лістапада 1992 г.
г. Мінск.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

ЧАРАЎНІК ПАТРЭБЕН І Ў ВОЙСКУ...

«Хто ты, добры чараўнік?» — пыталася праз «Звязду» М. Осіпчык. Яе заметка з такім загалоўкам была надрукавана ў газеце 20 кастрычніка. Жанчына расказала аб тым, як аднойчы па дарозе з работы ў яе моцна разбалелася галава. На аўтобусным прыпынку каля Суворацкага вучылішча адбыўся цуд. Афіцэр з пагонамі палкоўніка прапанаваў дапамогу. Ён паднёс свае далоні да скроняў хворай, і ў той неўзабаве боль сціх, наступіла палёгка. Заканчвалася пісьмо ў газету пажаданнем: «Калі чалавек мае такую здольнасць, няхай ён кідае сваю армію і дапамагае людзям. Мы былі б яму ўдзячныя».

Прызнацца, у розных знахараў я не вельмі веру. І тут з іроніяй падумаў, што вось яшчэ адзін экстрасенс аб'явіўся. Але нядаўна ў штабе Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь пачуў словы, ад якіх ажно схамянуўся: гэта ж ён, той самы палкоўнік. Яму дзякаваў афіцэр, таксама палкоўнік, і прасіў прабачэння, што сам не напісаў у рэдакцыю. Потым я даведаўся, што палкоўнік Леанід Балвановіч вылечыў не толькі Васіля Паўлава, але і многіх іншых афіцэраў.

— Аднойчы на вучэннях не спаў двое сутак, галава раскалвалася, — расказаў падпалкоўнік Сяргей Гарбуноў. — Спытаў у Леаніда Антонавіча, ці ёсць таблеткі, а ён далоні патрымаў каля скроняў, вышэй крыху правёў і адразу палягчэла. Зноў за работу ўзяўся, быццам і не было той стомы.

Дык што ён за чалавек — палкоўнік Балвановіч? Леанід Антонавіч працёр і зноў надзеў акуляры, падняўся з-за стала. Высокі, плячысты, з адкрытым, пранікlівым позіркам. Служыць у аператыўным упраўленні Міністэрства абароны. Гарачы прыхільнік нацыянальна - культурнага адраджэння ў войску. А яшчэ...

— Напачатку здзівіў сына. Той гуляў у хакей, разбіў калена. Дома нікому нічога не сказаў, сядзеў ціха. Тады і пацікавіўся я, што з нагой. Штосьці перадалося мне, гарачыню адчуў...

У кожнага чалавека, лічыць Балвановіч, ёсць біяэнергетычная абалонка. Пры захворванні яна страчвае роўнасць, узнікаюць своеасаблівыя ямы, нагрувашчванні. Яму ўдаецца іх разраўноўваць. Мабыць, імпульсы ідуць ад ягоных рук, выпраменьваецца нейкая энергія. Што адчувае ў такіх выпадках ён сам?

— Іншы раз пачынае трэсці. Ёсць людзі - вампіры, нядобрыя душой, злыя. Калі сутыкаюся з імі, вельмі дрэнна сябе адчуваю. Я сам тады хворы.

Нядаўна ў тралейбусе ўзнікла канфліктная сітуацыя. Трое мужчын «пад мухай» усчалі сварку. Ён зрабіў ім заўвагу, і адзін кінуўся да афіцэра. Але тут жа спыніўся, аціх і вярнуўся да сябрукоў.

— Усе нашы жыццёвыя цяжкасці ад нейкай ўнутранай злосці, — кажа Леанід Антонавіч. — Найлепшыя лекі тут — узаемная павага, уменне бачыць у чалавеку лепшае. Тады не ўзнікне дыскамфорт у душы, а на сэрцы будзе лёгка.

Спецыяльнай літаратуры ў яго няма, самаадукацыяй ніколі не займаўся. Анатоль Кашпіроўскі, на яго думку, крыху валодае гіпнозам, умее абстравіць свае сеансы музычна - гукавым афармленнем. Алан Чумак не заслугоўвае асаблівай увагі, бо гэтак жа маніпуліраваць рукамі здольныя ўсе.

Пацікавіўся, каму яшчэ дапамагаў вайсковы чараўнік, як ставяцца да яго незвычайнасці генералы. Пачуў у адказ, што да рангаў і званняў ён раўнадушны. Урачы даюць клятву Гіпакрата і заклікаль дапамагаць усім людзям незалежна ад займаемых пасад. Так і ў яго. На ўсе просьбы імкнецца неадкладна адклікнуцца.

Што да пажадання той жанчыны, якая дзякавала праз газету, дык звальняцца з арміі з такой нагоды палкоўнік Балвановіч не збіраецца. Па-першае, хапае клопатаў і з вайскоўцамі. Нервовае напружанне, няўпэўненасць у заўтрашнім дні, розныя службовыя стрэсы прымушаюць ваеннаслужачых усё часцей звяртацца да лекара ў пагонах. Па-другое, працягваецца стварэнне ўласных Узброеных Сіл, і ён, як чалавек, адданы Бацькаўшчыне, беларус (нарадзіўся і вырас у вёсцы Лешніца Пухавіцкага раёна, дзе і зараз жыве матуля Ядвіга Іванаўна), павінен дбаць пра надзейнае войска, рабіць усё, каб ладзіліся вайсковыя справы. Тым больш, што добра адчувае, хто шчыры тут, а каму перамены ў рэспубліцы і арміі не зусім па душы...

Уладзімір РУДЗЕНКА.

Злачыннасць стала больш прафесіянальнай і агрэсіўнай

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

У апошні час няўхільна расце колькасць адказных работнікаў, якія ўдзельнічаюць у карыслівых злачынствах. Толькі ў бягучым годзе выяўлена больш дзвюх тысяч крадзяжоў, учыненых кіраўнікамі і матэрыяльна адказнымі асобамі, у тым ліку каля 300 — у буйных і асабліва буйных размерах. Нядаўна спынены арганізаваныя крадзяжы на мінскіх электратэхнічным і эксперыментальна-фурнітурным заводах, брэсцкім вытворчым аб'яднанні «Белпрамкультура», гарбарным аб'яднанні «Бальшавік», на шэрагу іншых прадпрыемстваў.

Нельга не бачыць, што мафіёзныя элементы паспяхова ўцягваюць у багну злачынстваў прадстаўнікоў дзяржаўнай улады і кіраўніцтва, а таксама праваахоўных органаў.

Пракуратурай рэспублікі расследуецца крымінальная справа аб злоўжываннях службовым становішчам і хабарніцтве ў Жлобінскім гар- і райвыканкомах. У Віцебску выкрыта арганізаваная злачынная група, якая два гады займалася крадзяжом і разукамплектаваннем аўтамабіляў. У састаў групы ўваходзіў дзяржаўтаінспектар УУС Віцебскага аблвыканкома старшы лейтэнант міліцыі Міхайлоўскі, які за хабар рэгістраваў у ДАІ выкрадзеныя аўтамабілі.

У Гродна затрыманы старшы лейтэнант міліцыі Чэчат, сяржанты Карась і Кажура, якія ўзялі буйны хабар ад грамадзян Польшчы за бесперашкодны праезд праз КПП «Прывалкі».

— Схапіць, як кажуць, злачынца за каўнер — яшчэ палавіна справы. Трэба, каб кожны злачынец нёс поўную адказнасць за свае дзеянні. А ў нас нярэдка, як у тым кіно: «Няхай жыве савецкі суд — самы гуманны ў свеце!»

— Сапраўды, намаганні праваахоўных органаў па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй часам неэфектыўныя з-за ліберальнай пазіцыі судоў у адносінах да небяспечных злачынцаў.

Мінскім абласным судом разгледжана крымінальная справа па ўзброенай арганізаванай групе грамадзян Эстоніі, якая ўчыніла шэраг разбойных нападзенняў на вадзіцеляў з мэтай крадзяжу пераганяемых з Мінскага аўтазавода машын. Пры гэтым яны выкарыстоўвалі форменнае адзенне работніка міліцыі, білі вадзіцеляў, пагражалі ім забойствам. Нягледзячы на тое, што за такое злачынства закон прадугледжвае ад 10 да 15 гадоў пазбаўлення волі ці пакаранне смерцю, суд прымяніў да ўсіх пяці ўдзельнікаў злачыннай групы меру, што ніжэй за самую нізкую мяжу, асудзіўшы іх да пазбаўлення волі на тэрмін ад 4 да 8 гадоў.

Як і раней, адной з самых крымінагенных і карумпіраваных застаецца сфера гандлю. Нягледзячы на спробы яе рэарганізаваць і перавесці на новыя формы гаспадарання, гэта сістэма застаецца наскрозь пранізанай крадзяжамі, злоўжываннем, пратэкцыянізмам і хабарніцтвам. Толькі за 5 дзён кастрычніка г. г. у ходзе аперацыі «Дэфіцыт» органы ўнутраных спраў выявілі 479 злачынстваў, амаль на 7 мільёнаў рублёў прыхаваных тавараў. Так, на складах мінскага абласнога арэнднага аб'яднання «Бакалея» выяўлена 11 тон індыйскага чаю, 516 кілаграмаў бразільскай кавы, 271 тона рысу, 37 тон грэчкі, шмат іншых вострадэфіцытных прадуктаў, якія месяцамі не накіроўваліся ў гандлёвую сетку. Ва ўмовах пастаяннага росту цэн стала звычайнай з'явай, калі работнікі гандлю спецыяльна прыхоўваюць тавары з мэтай продажу па больш высокіх цэнах. Відавочна, што стварэнне штучнага дэфіцыту не толькі спрыяе павышэнню цэн і зніжэнню ўзроўню жыцця насельніцтва, але і небяспечнае сацыяльнымі выбухамі.

Для прадухілення магчымых цяжкіх вынікаў, выкліканых справядлівым абурэннем людзей, неабходна прыняць неадкладныя меры па спыненню спекуляцыйнага росту цэн. З гэтай мэтай мы забаранілі водпуск з баз і складаў сістэмы Мінгандлю і Белкаапсаюза дэфіцытных і нарміраваных прамысловых і харчовых тавараў камерцыйным структурам. На прадукцыю, што выпускаецца ў рэспубліцы, трэба ўстанавіць дакладна фіксаваную надбаўку да цаны вытворцы, якую прадавец не мае права перавышаць незалежна ад колькасці выпадкаў перапродажу гэтай прадукцыі.

— Апошнім часам сярод правапарушальнікаў усё часцей трапляюцца людзі ў пагонах. Працягваецца раскраданне ваеннай амуніцыі, зброі і боепрыпасаў...

— Толькі за паўгода органы ўнутраных спраў канфіскавалі ў насельніцтва 880 адзінак агнястрэльнай зброі, у тым ліку 272 — наразной. Сапраўдных жа размераў выкрадання зброі, боепрыпасаў і ваеннай амуніцыі не ведае ніхто, бо належнага ўліку і строгай аховы ў войсках даўно ўжо няма.

Ваеннай пракуратурай расследуецца крымінальная справа аб крадзяжы боепрыпасаў і амуніцыі ў адной з часцей, размешчаных пад Мінскам. Злачынную групу, у якую ўваходзіла больш за 20 ваеннаслужачых, узначальваў афіцэр Крукаў. За кароткі час імі выкрадзена 30 кілаграмаў узрыўчаткі, вялікая колькасць боепрыпасаў, у тым ліку процівяхотных мін, некалькі тон бензіну і г. д. Толькі адной амуніцыі выкрадзена на суму звыш 100 тысяч рублёў.

Створанае пры аэрапорце Мінск-2 малое прадпрыемства «Аэратранс» прыцягнула да сваёй дзейнасці групу афіцэраў ваеннатранспартнай авіяцыі. Гэта дало магчымасць выкарыстоўваць самалёты ваеннай авіяцыі для незаконнага вывазу з рэспублікі дэфіцытных тавараў і сыравіны. КДБ і МУС прадухілілі вываз 22 тон рыбных далікатэсаў, 10 тон масла, 10 тон шакаладных цукерак, больш як 1 мільёна квадратных дэцыметраў натуральнай скуры, значную колькасць тэлевізараў, халадзільнікаў, набораў мэблі.

І без таго няпростую крыміногенную абстаноўку сур'ёзна ўскладняе адсутнасць надзейна ахоўваемай дзяржаўнай граніцы. У выніку тэрыторыя рэспублікі выкарыстоўваецца рознымі злачыннымі групоўкамі для транзіту выкрадзеных каштоўнасцей, зброі, таксічных і радыеактыўных рэчываў.

15 кастрычніка гэтага года супрацоўнікамі КДБ і пракуратуры былі затрыманы ў г. Брэсце два грамадзяніны Расіі, якія спрабавалі прадаць 2,5 кілаграма ўрану жыхарам Польшчы. Следствам устаноўлена, што гэта не першы такі выпадак. Сёлетнім летам яны ўжо рэалізавалі 3 кілаграмы ўрану, які выкрадаўся ва Удмурціі.

— І што, на вашу думку, трэба зрабіць, каб утаймаваць злачыннасць, хоць крыху збіць яе абвальны наступ?

— Найперш трэба паскорыць прыняцце новых Крымінальнага і Крымінальна-працэсуальнага кодэксаў, законаў аб пракуратуры, аб судаводстве, аб аператыўна-пошукавай дзейнасці. Забяспечыць прыярытэтны разгляд у Вярхоўным Савеце і Савеце Міністраў законапраектаў, накіраваных на барацьбу са злачыннасцю. У сваю чаргу камісіям Вярхоўнага Савета і ўраду трэба хутчэй вярнуцца да распрацоўкі доўгатэрміновай дзяржаўнай праграмы барацьбы са злачыннасцю. Важна ў максімальна кароткія тэрміны заключыць з дзяржавамі СНД, рэспублікамі Прыбалтыкі і Польшчай шматбаковыя ці двухбаковыя міждзяржаўныя пагадненні аб узаемадзеянні ў барацьбе са злачыннасцю і аказанні прававой дапамогі.

Словам, без дзейснай дапамогі з боку Вярхоўнага Савета, урада рэспублікі, мясцовых Саветаў адным праваахоўным органам наўрад ці ўдасца збіць нарастаючую хвалю злачыннасці, а тым больш утаймаваць карупцыю, якая нахабна падымае галаву.

Гутарыў Уладзімір ГОЙТАН.

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

ВЫВЕДЗІЦЕ ДОЛАР З ЦЕНЮ ГАРАДСКІХ РЫНКАЎ

Як збіць тэмпературна-інфляцыйную ліхаманку насельніцтва і прадпрыемстваў Беларусі ў кароткі тэрмін?

Такім лякарствам могуць быць дазвол і магчымасць усім прадпрыемствам, фірмам, насельніцтву рэспублікі адкрываць пункты па закупцы, абмену і свабодным продажы валюты. Тады практычна любы жыхар Беларусі зможа пазбегнуць балючага працэсу інфляцыі. Сапраўды, калі чалавек укладзе свае працоўныя зберажэнні ў надзейную валюту, самаадчуванне яго значна палепшыцца. Пакуль жа льготным рэжымам лячэння карыстаюцца камерцыйныя банкі, якія разам з нашым Нацыянальным банкам вырашылі стварыць для сябе ў гэтым спрыяльны рэжым.

Не трэба баяцца таго, што ў насельніцтва з'явіцца некантралюемая маса валюты. Гэта неабходна вітаць і заахвочваць. Пры ўвядзенні пунктаў свабоднага продажу і куплі валюты да нас, на радасць многім, з Прыбалтыкі і Украіны хлынуць не «драўляныя» (хоць з гэтым тэрмінам я не згодзен), а самая сапраўдная валюта. Перадумовы ўжо наспелі. Калі ў рэспубліцы пойдуць на гэты крок, дык мы, дазваляючы абарачэнне валюты, зробім яшчэ адзін крок па ўмацаванню курсу беларускага рубля. Рэспубліка Беларусь, застаючыся ў рублёвай зоне, на мой погляд, можа прыняць адзін з падзаконных актаў, які рэгуляваў бы абмен расійскага рубля на беларускі ў пэўнай колькасці, пры прад'яўленні пашпарта грамадзяніна рэспублікі, што ўваходзіць у рублёвую зону. Усім жа астатнім, каб займець беларускі рубель, — здаваць у абменныя пункты валюту.

Гэты крок дазволіць захаваць таксама частку тавару для насельніцтва Беларусі, які цяпер ідзе за межы рэспублікі, бо зменшыцца паток беларускіх карабейнікаў у Польшчу за доларамі. Мы зможам таксама на нішто звесці ценевыя абмен і куплю валюты, якія ідуць практычна на любым рынку Беларусі, скіраваць гэтыя працэсы ў цывілізаванае рэчышча пад кантролем падатковай інспекцыі. Сур'ёзна заяўляць аб гэтым дае вывучэнне сітуацыі ў краінах блізкага замежжа (Літве, Латвіі, Эстоніі, Польшчы).

Насельніцтва ж рэспублікі не будзе вечна захоўваць набытую ў сябе валюту, а пусціць яе на набыццё неабходнага тавару. Валюта асядзе на рахунках прадпрыемстваў і фірм у нашых беларускіх банках.

Калі мы гаворым аб валюце ў рэспубліцы, дык абавязкова павінны сказаць і аб праблемах «драўлянага» ў адносінах да расійскага рубля ў нас на Беларусі. Многія пахавалі рубель, іншыя, гледзячы на першых, пачынаюць тэрмінова ад яго збаўляцца, а дзе-нідзе не прымаюць яго ўжо ў выглядзе плацяжу нават за прамысловыя тавары і г. д.

Так, рубель катастрафічна падае і, відаць, дасягне адзнакі 560—620 за долар ЗША да новага года. Але гэта толькі ўсім бачная вяршыня айсберга. Ці ведае чытач, што, паводле разлікаў вядучых банкаўскіх экспертаў урада ЗША, курс долара да рубля стаіць на адзнацы 1:2 і нават 1:1,5. Гэтымі лічбамі аперыруюць на перагаворах у Маскве і Алма-Аце. Каманда Клінтана таксама згодна з гэтымі выкладкамі і мае намер сур'ёзна скаардынаваць дзеянні з Расіяй, каб рубель займеў свой сапраўдны статус. Менавіта дзеля гэтага і прыязджаў у Расію і Казахстан Дж. Картэр (былы прэзідэнт ЗША). Як вядома, запазычанасць краін трэцяга свету былому СССР у размеры 80 мільярдаў долараў будзе пералічвацца ўжо як доўг Расіі і асобным рэспублікам СНД. Прапрацоўваецца прапанова пераадрасаваць гэтую запазычанасць на пагашэнне крэдытных даўгоў Расіі і краінам сямёркі і шэрагу іншых краін непасрэдна ад дзяржаў-даўжнікоў Расіі, што дасць апошняй вялікую магчымасць у найкарацейшы тэрмін выраўнаваць сваю грашовую адзінку, чаго не змогуць зрабіць іншыя. У гэтай сітуацыі неабходна выкарыстоўваць добрыя адносіны Беларусі з Расіяй, «укладваць» іх у суверэнітэт рэспублікі з максімальнай выгадай.

Закрану яшчэ адно фінансавае пытанне. На старонках газеты можна прывесці сотні, тысячы прыкладаў, калі плацяжы прадпрыемстваў ідуць адзін аднаму месяцамі замест дзён... У выніку — спыненне вытворчасцей. А вось банкі як здымалі свой працэнт, так і здымаюць. Думаю, ёсць сэнс ва ўстанаўленні адказнасці Нацыянальнага і камерцыйных банкаў рэспублікі ў выпадку невыканання абавязацельстваў перад іх кліентамі—прадпрыемствамі, фірмамі, фізічнымі асобамі. Трэба абавязаць банкі замест атрымання крэдытных працэнтаў ад кліента выплачваць кампенсацыю і пакрываць расходы, якія ўзнікаюць па іх віне. Павінны быць дакладна адпрацаваны тэрміны праходжання плацяжоў у межах Беларусі, краінах блізкага замежжа і Расіі. Праблемы руху і атрымання плацяжоў прадпрыемствамі павінны быць у ліку асноўных праблем банкаў. А калі банкі не ўкладваюцца ва ўстаноўленыя тэрміны праходжання плацяжоў — няхай і адказваюць за сваю работу.

Уладзімір КСЁНЗ.
г. Ліда.

РОЗГАЛАС

ТЭАТР ПАЧЫНАЕЦЦА... СА СТРАТ

ГРОДНА. Закончыўся гастрольны тэатральны сезон у абласным цэнтры, і ўжо можна падвесці пэўныя вынікі. А яны — не зусім радасныя. Так, рускі драматычны тэатр імя Горкага з Мінска за 10 дзён гастроляў толькі-толькі апраўдаў расходы, звязаныя з пераездам, а Гомельскі абласны драматычны тэатр, прыехаўшы з Гродна, звярнуўся да мясцовых улад з просьбай кампенсаваць 300 тысяч рублёў страт. Трэба дадаць, што тэатр не карыстаецца папулярнасцю ў моладзі, на яго пастаноўкі ў асноўным хадзілі сямейныя пары 30—40 гадоў.

НАПЯРЭДАДНІ ВІЗІТУ Ў КІТАЙ

23 лістапада беларуская ўрадавая дэлегацыя на чале з намеснікам Старшыні Савета Міністраў Міхаілам Дземчуком наведае з афіцыйным візітам Кітайскую Народную Рэспубліку. Мэта паездкі — падпісанне пагаднення аб гуманітарным і культурным супрацоўніцтве паміж дзвюма краінамі.

Напярэдадні візіту Міхаіл Дземчук прыняў Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь пана Ван Сіндэ па яго просьбе. Адбылася шчырая размова па пытаннях развіцця ўзаемадносін паміж Беларуссю і Кітаем. У прыватнасці, пасол цікавіла работа па ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС і тая роля, якую могуць адыграць у ёй спецыялісты Кітайскай Народнай Рэспублікі.

БЕЛІНФАРМ.

НЕ ІДЗІЦЕ РАБАВАЦЬ БАНК СЯРОД БЕЛАГА ДНЯ

Выхапіўшы з кішэні газавы балончык, Сяргей В. накіраваў яго на работніка цэнтральнай пінскай ашчадкасы і сярод [illegible] загадаў касіру выкласці грошы на стойку.

Гора-рабаўнік не ўлічыў аднаго: у ашчаднай касе якраз была «[illegible]», а тых, хто лезе без чаргі, у нас, як вядома, не любяць. Раззлаваныя кліенты [illegible] тут жа абяззброілі «гангстэра» і перадалі яго міліцыі.

У. СУДАКОЎ.

ЯШЧЭ НЕ ЎСЁ...

ЯКІМ БЫЎ КУРС АСНОЎНАЙ ВАЛЮТЫ Ў АПОШНІЯ ДНІ

Першая лічба — купля, другая — продаж

	Эстонскі крэдытны банк (Таллін)	Банк «Аіваs» (Рыга)	Банк «Літ...» (Вільня)	Маскоўская міжбанкаўская біржа	«Прыорбанк» (Мінск)
Долар ЗША	12.37—13.08	169—176	260—270	395—521.40	405—427
Германская марка	7.95—8.18	103—109	163—171	251.44—330.70	252—267
Фінская марка	2.42—2.57	30.50—36.00	50—52	79.72—105.23	80.00
Канадскі долар	9.73—10.23	122—142	195—203.5	289.2—371.3	324.00

Па-ранейшаму цвёрда трымаецца эстонская крона, хоць яе курс у параўнанні з ліпенем у адносінах да замежнай валюты крыху пахіснуўся. Крона трымаецца пакуль за кошт [illegible] Міжнароднага валютнага фонду. Хай не ўводзяць у зман больш нізкія лічбы кошту долара ў Латвіі і Літве: 1 латвійскі рубель роўны 3,3 расійскага рубля, а 1 літоўскі талон—1,5 расійскага рубля. Так што становішча тут не лепшае, чым у нас. Для інфармацыі: на «чорным» рынку эстонская крона каштуе 34 рублі. Перспектывы стабілізацыі рубля пакуль не відаць. На апошніх таргах у Маскве кошт долара наблізіўся амаль да 600 рублёў. У Кіеве ён даўно перасягнуў 600 купонаў. [illegible]

ЭКАНОМІКА ПАВІННА БЫЦЬ... КРЫМІНАЛЬНАЙ?

Аб мутнай вадзе як галоўным фактары ўдалай рыбалкі

На цяжкасці сённяшняй эканамічнай сітуацыі зараз скардзяцца ўсе вытворцы. Многія — шчыра, а некаторыя — не зусім. Такое ў мяне падазрэнне. Так, сапраўды, разрыў сувязей, параліч разлікаў, шалёная дарагоўля і г. д. Але гэта ж сітуацыя дала кіраўнікам прадпрыемстваў такую свабоду, аб якой яны раней не асмельваліся і марыць, нарэшце, развязала ім рукі. На першы план выйшаў прынцып: мэта апраўдвае сродкі. Мэта высакародная — захаваць вытворчасць, забяспечыць людзей работай і зарплатай, не дапусціць сацыяльных выбухаў. Сродкі — розныя.

Апісваць сучасныя прыёмы і метады гаспадарання ўсё цяжэй — самае цікавае, як правіла, надзейна хаваецца пад шыльдай «камерцыйная тайна». Аднак мне пашанцавала: у рукі выпадкова трапіў акт рэвізіі фінансава-гаспадарчай дзейнасці Мінскага вытворчага паліграфічнага аб'яднання імя Я. Коласа за 1991 год і пачатак 1992-га. Рэвізію з 2 сакавіка па 24 красавіка (амаль два месяцы!) праводзілі спецыялісты кантрольна-рэвізійнага ўпраўлення Мінфіна Рэспублікі Беларусь. Іх работа для генеральнага дырэктара аб'яднання В. Германава скончылася вымовай.

Я і раней здагадваўся, што Мінскі паліграфкамбінат выконвае шмат заказаў розных МП, кааператываў і г. д. Дарэчы, каб зрабіць такі вывад, неабавязкова быць надзвычай здагадлівым — дастаткова паглядзець навокал. Паўсюдна латкі, павільёны, кіёскі, і радамі — дэтэктывы, фантастыка, эротыка. Павінна ж гэта ўсё недзе друкавацца! А паколькі ніхто не чуў, каб нейкі кааператыў адбудаваў сабе друкарню, застаецца адно — уся камерцыйная літаратура выпускаецца на прадпрыемствах Дзяржкамдруку.

Паўтараю — гэта не навіна. Але каб столькі!.. Калі на канец 1990 года ўдзельная вага камерцыйнай друкаванай прадукцыі складала 6,3 працэнта прадукцыі паліграфкамбіната, то ўжо ў студзені 1991-га — 22,86 працэнта, а на канец года наогул — 43,4 працэнта. Акругляючы — амаль палова, і гэта яшчэ не мяжа.

Вытворчая база аб'яднання імя Я. Коласа, здаецца, ніколі не прастойвала. І для выпуску камерцыйнай літаратуры там не ўводзілі дадатковых магутнасцей. Значыць — камерцыйная прадукцыя выцясняе прадукцыю рэспубліканскіх выдавецтваў. І вельмі актыўна.

Я не буду даказваць, наколькі гэта згубна для нацыянальнай культуры. Не буду ўсчыняць палеміку на тэму: што каштоўней—Купала ці Тарзан? Не буду жартаваць, што аб'яднанне імя Я. Коласа пара перайменаваць у імя Дж. Чэйза. Камерцыялізацыя — працэс непазбежны. Тым больш, што рэспубліканскія выдавецтвы, як ні сумна, неплацежаздольныя, і на лістапад гэтага года задаўжалі паліграфічнаму аб'яднанню каля 20 мільёнаў рублёў. Зразумела, што ў такіх умовах кіраўніцтва прадпрыемства пачынае шукаць кліентаў са сродкамі.

Зазначу толькі, што, на жаль, і ў галіне камерцыйнага кнігадрукавання Беларусь застаецца культурнай правінцыяй. У Маскве, скажам, на вуліцы без праблем можна набыць кнігі Аксёнава, Даўлатава, Лімонава, Зініка, іншых вельмі цікавых аўтараў. У нас жа — Чэйз, «Анжэліка», «Эмануэль». «Скарлет» і разлічаная на падлеткаў фантастыка. Не надта паважаюць беларускага чытача спадары кааператары.

Але не будзем чапаць маральны бок справы. Возьмем фінансавы. Дзіўна, але МВПА імя Я. Коласа за свае паслугі бярэ з малых прадпрыемстваў і кааператываў амаль утрая менш, чым за тое самае з рэспубліканскіх выдавецтваў. Кошт паліграфічных паслуг у аб'яднанні вызначаюць, зыходзячы з цэн прэйскуранта № 57-01-53 (1980 г.) з папраўчымі каэфіцыентамі. Дык вось, выбарачны аналіз дагавораў 1992 года паказаў, што ў разліках з рэспубліканскімі выдавецтвамі за камерцыйную літаратуру прымяняецца каэфіцыент 6, а з МП і кааператывамі — 2,05.

— Валерый Іванавіч, чаму вы ствараеце рэжым найбольшага спрыяння кааператывам, у чым вытокі такіх адносін да камерцыйных структур? — спытаўся я ў генеральнага дырэктара Германава.

— Усё вельмі проста — яны дапамагаюць нам паперай, матэрыяламі. У Беларусі для кнігадрукавання ёсць толькі кардон. Астатняе трэба здабываць, бо цэнтралізавана ўжо даўно амаль нічога не атрымліваем. Вось і стаім увесь час перад дылемай — альбо спыняць вытворчасць, альбо прыняць дапамогу камерцыйных структур у абмен на абслугоўванне па льготных тарыфах.

Сапраўды, кааператывы аб'яднанню матэрыяламі дапамагаюць. Яны далі 57,5 тоны эмульсіі ПВА (з 132 тон гадавой патрэбнасці), 3,99 тоны мяздровага клею, 7,87 тоны лаўсанавай плёнкі, 5,3 тоны дыбуцілфталату (амаль палавіну гадавой патрэбнасці) і іншае — усё дэфіцыт, прычым частку нават задарма. Рэспубліканскія выдавецтвы такіх магчымасцей не маюць, міністэрства інфармацыі таксама, мякка кажучы, абмежавана ў сродках. Дык, значыць, усё нармальна?

Як сказаць... Справа ў тым, што немагчыма дакладна вызначыць, ці эквівалентны той ці іншы абмен матэрыяламі і паслугамі.

Вось, скажам, заказ № 1610. Аб'яднанне выраблае для нейкай студыі «ВАЗ» (г. Тальяці) 65 тысяч экземпляраў кнігі «Анжэліка ў новым свеце» па цане 0,44160847 руб. за штуку. Студыя «ВАЗ» прадастаўляе сваю паперу плюс 20 працэнтаў паперы — аб'яднанню.

Паглядзім, хто колькі атрымлівае.

Калі кожная «Анжэліка» прадаецца за 20 рублёў (цана даволі сярэдняя), студыя атрымае 1.300.000 рублёў. Цяпер затраты: 108.304 рублі за паперу і кардон, 20.240 рублёў за паперу для аб'яднання, 28.704 рублі — плата за выраб заказу. Чысты прыбытак—1.142.702 рублі.

Аб'яднанне атрымала ў якасці платы 28.704 рублі. Яго ўласныя затраты склалі 15.649 рублёў. Значыць, прыбытак — 13.055 рублёў. Такім чынам, з аднаго боку, прыбытак 1.142.702 рублі, з другога — 13.055 рублёў і на 20.240 рублёў паперы.

Узаемавыгадным такое супрацоўніцтва нават з нацяжкай не назавеш. Калі, вядома, не было іншых разлікаў, неафіцыяльных. Але тады — колькі? Каму? Якім чынам? Праверыць немагчыма, бо зацікаўленым бакам няма сэнсу рэкламаваць свае інтарэсы. А што нейкія інтарэсы павінны быць — сумненняў няма. Хоць бы таму, што аналагічныя дагаворы заключаны з кааператывамі Мінска, Масквы, Прыбалтыкі.

Вось яшчэ цікавы дагавор ад 10 лютага 1992 года з латвійскай фірмай «Шоў-імпекс» на выданне чатырох найменняў кніг агульным тыражом 550 тысяч экземпляраў. Разлік па прэйскуранту з каэфіцыентам 2,05. У якасці дадатковай умовы выканання заказаў—гарантыі пражывання работнікаў аб'яднання ў гасцініцах Юрмалы з мая па верасень у 2-месячных нумарах.

Ці была вострая неабходнасць арганізацыі адпачынку работнікаў МВПА падобным чынам? Хто ведае... Прафком аб'яднання заўсёды аплачваў сваім членам і іх непаўналетнім дзецям да 90 працэнтаў кошту пуцёвак, і праблем тут ніколі не было. Але, відаць, адпачыць у Юрмале можна было зусім бясплатна, і не толькі з дзецьмі, а з кім хочаш, і на любы тэрмін. Прынамсі, прафком дагэтуль не ведае, хто канкрэтна адпачываў на юрмальскіх пляжах. Нібыта аддзел сацыяльных пытанняў гэтым займаўся, а можа і яшчэ хто. Скончылася ўсё тым, што ў жніўні арганізатараў нешта напалохала, і «халява» загадала доўга жыць. І ніводзін эканаміст не паспрабаваў падлічыць, якая была для аб'яднання выгада ад той здзелкі.

Можна выкарыстаць не самы высокі тарыф з тым, каб абгаварыць сабе прэмію з касы заказчыка. Праверкамі, праведзенымі ў малых прадпрыемствах «Аракул» і «Крок уперад», устаноўлена, што гэтымі МП выплачана прэмій работнікам аб'яднання на агульную суму 105.552 рублі, у тым ліку кіраўніцтву — 17.400 рублёў. Па 4.100 рублёў атрымалі генеральны дырэктар В. Германаў, галоўны тэхнолаг Л. Абраменка, галоўны інжынер Г. Невяровіч, намеснік дырэктара Ю. Анціпкін, іншыя. Дарэчы, дагаворамі, заключанымі з заказчыкамі, выплата такіх прэмій не прадугледжана.

Не ведаю, як астатнія, а дырэктар Германаў сваю прэмію, пасля таго як яму растлумачылі нясціпласць падобных паводзін, пералічыў у фонд Чарнобыля. Затое на паліграфічнай фабрыцы «Чырвоная Зорка», якая ўваходзіць у МВПА, гэта за нясціпласць не лічыцца. Там прама агаворваюцца сумы прэміравання работнікаў за выкананне камерцыйных заказаў, апрача аплаты паліграфічных паслуг. Выплаты прэмій ажыццяўляюцца па загаду кіраўніцтва. Варта было б і журналістам такі вопыт пераняць. А што? Скажам: дасі прэмію — напішу пра цябе добра, не — тады не крыўдуй потым, даражэнькі!

Добрыя, амаль сяброўскія сувязі ў МВПА імя Я. Коласа і з будаўнічымі камерцыйнымі фірмамі і кааператывамі. Напрыклад, з фірмай «Велтмакс». Аб'яднанне здало гэтай фірме ў арэнду вытворчыя памяшканні формнага цэха за цану, ніжэйшую за мінімальныя стаўкі арэнднай платы, зацверджаныя гарвыканкомам. Ды яшчэ зрабіла тэлефанізацыю гэтых памяшканняў, што каштавала МВПА 74.553 рублі. Карыстайся, дружа! Апрача таго, аб'яднанне здало фірме ў арэнду свой аўтакран за 3 тысячы рублёў у месяц (гэта прыкладна тое ж, што за «дзякуй»).

Можа, фірма «Велтмакс» у адказ з удзячнасцю выконвае работы для аб'яднання па нізкіх расцэнках? Але ж нізкімі пры ўсім жаданні іх не назавеш. Наогул, у аб'яднанні назіраецца відавочная схільнасць да дарагога будаўніцтва. Рамонт сталовай каштаваў амаль 200 тысяч рублёў, кошт рэканструкцыі прахадной перавышае 400 тысяч (у цэнах 1991 г.) і набліжаецца да кошту будаўніцтва фізкультурна - аздараўленчага комплексу. «Затое прыгожа», — сцвярджае Валерый Іванавіч Германаў. А наколькі абгрунтаваныя ўсе разлікі з кааператывамі — палічыць наўрад ці магчыма.

Паліграфічная галіна, як вядома, прыватызацыі не падлягае. Але ці не гэта самае ўжо робіць кіраўніцтва аб'яднання? Ці магчымая большая ступень свабоды пры мінімуме рызыкі (найгоршае пакаранне — вымова)? Ды яшчэ неабмежаваныя магчымасці атрымання даходаў без укладання ўласных капіталаў! Хто перашкодзіць атрымаць ад кааператыва, абслугоўваемага па таннаму тарыфу, тугі пачак грошай прама ў кішэнь, без загадаў і ведамасцей? Ніхто!

Зараз адзін заказчык МВПА закупляе ў Лондане для яго абсталяванне за 44 тысячы фунтаў стэрлінгаў. Узамен аб'яднанне бясплатна друкуе яму кнігі. Але колькі? І па якім курсе пераводзіць англійскія фунцікі ў беларускія кнігі? І хто даведаецца, калі ў Лондане будзе адкрыты сціплы рахунак на нейчае кіраўніцкае прозвішча? Таксама ніхто.

«Якія ў вас падставы падазраваць кагосьці ў несумленнасці?» — спытае нехта ў мяне. Ніякіх. Але, калі, крый Божа, хтосьці раптам аказаўся несумленным, ніхто яму не перашкодзіць набіць поўныя кішэні. Такія створаны ўмовы. Свядома? Не ведаю.

Скажы, паважаны чытач, ты пакінеш свой кашалёк на дарозе, нават калі будзеш упэўнены, што ходзяць вакол людзі выключна сумленныя? Ці ўсё-такі ўстрымаешся рызыкаваць сваімі грашамі? Хутчэй другое.

Чаму ж мы тады так спакойна ўвесь час рызыкуем грашамі дзяржаўнымі?

Нездарма дзелавыя людзі часцяком паўтараюць, што ў нашай краіне грошы ляжаць проста пад нагамі. Трэба толькі падняць.

Аляксандр БЯРСУДСКІ.

МІНЕРАЛЬНЫЯ СТРАСЦІ, АБО КОЛЬКІ ЗАРАЗ КАШТУЕ БУТЭЛЬКА

Напярэдадні 20 лістапада самых назіральных людзей уразіла незвычайная карціна: у некаторых магазінах [illegible] паліцы, якія раней былі застаўлены бутэлькамі з мінеральнай вадой, разам апусцелі. Аказваецца, справа ў новым падаражанні. [illegible]

[illegible] пад шампанскага —25, слоік з-пад маянэзу (0,2—0,25 літра) — 5 рублёў. Новыя цэны на слоікі размеркаваліся так: літровы —10 рублёў, 2-літровы —15, 3-літровыя —25, 0,5—0,9 -літровыя —8 рублёў.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

Малюнак В. ДУБОВІКА.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ТАННАСЦЬ ВАЎЧАРАЎ — ПАДКОПЫ МАФІІ?

Па даных добра інфармаваных крыніц, [illegible] крымінальных структур [illegible] скупляць ваўчары [illegible]

НАВОШТА ГРУЗІІ СТОЛЬКІ ТАНКАЎ?

На сённяшні дзень усе рэспублікі Закаўказзя (Грузія, Арменія, Азербайджан) перавысілі квоты ўзбраення, якія былі вызначаны ім на ташкенцкай нарадзе па падзелу маёмасці арміі СССР. Грузінская армія атрымала, напрыклад, больш за 200 танкаў, што ўдвая перавышае ташкенцкую квоту.

ХАСЦА НА БЕНЗАЗАПРАЎШЧЫКУ

У аэрапорце «Унукава» [illegible]

СМЯРОТНЫ НАКАЗ

Чэмпіён Літвы па боксу ў цяжкай вазе [illegible] Маркявічус [illegible] шыў зарабіць вымагальніцтвам. Рэкеціры абклалі данінай аднаго каўнаскага бізнесмена, але той плаціць ім адмовіўся, а ўзяўся за паляўнічае ружжо. Маркявічус быў забіты, астатнія вымагальнікі ўцяклі.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

* Лідэр буйнейшай апазіцыйнай партыі Карэі Кім Тэ Чжун адмовіўся ад сустрэчы з Б. Ельцыным у час яго візіту ў краіну. У ходзе перагавораў падпісаны шэраг важных дакументаў, у тым ліку аб стварэнні сумеснай камісіі па эканамічнаму, навуковаму і тэхнічнаму супрацоўніцтву. Падпісаны першы ў гісторыі краін дакумент па ваеннаму супрацоўніцтву. Аднак не ўдалося ўрэгуляваць спрэчнае пытанне наконт участка зямлі, дзе некалі размяшчалася прадстаўніцтва царскай Расіі. Пасля ўстанаўлення дыпламатычных адносін у 1990 годзе Масква запатрабавала вярнуць гэты ўчастак, за які быццам бы былі выплачаны грошы. Карэйскі бок сцвярджае, што няма адпаведных на гэта дакументаў.

*** На пасяджэнні ў Брусэлі міністры замежных спраў і абароны краін заходнееўрапейскага саюза прынялі рашэнне дазволіць у ходзе марской блакады Югаславіі прымяняць сілу супраць парушальнікаў забароны даставляць зброю па Адрыятыцы.**

«БІ-БІ-СІ»

* Брытанскія часці з міратворчых войск ААН былі абстраляны на зваротным шляху з горада Туджал. Мінамётныя снарады ўзарваліся побач з машынамі, аднак ахвяр няма. Таму агонь па страляўшых не быў адкрыты. Раней брытанскі танк урэзаўся ў грузавік, тры чалавекі паранены.

*** Ізраільскі прадстаўнік Рабіновіч выказаў расчараванне ходам перагавораў з арабамі ў Вашынгтоне, аднак ён спадзяецца на поспех у будучым раўндзе перагавораў, які намечаны на 7 снежня г. г.**

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

* Дэлегацыі Еўрапейскага супольніцтва і ЗША заявілі аб дасягненні істотнага прагрэсу на перагаворах па ўрэгуляванню гандлёвых спрэчак. Кіраўнікі дэлегацый паведамілі, што абмеркаванне будзе прадоўжана, але не назвалі даты. Як вядома, раней ЗША аб'явілі аб магчымасці ўвядзення санкцый супраць еўрапейскіх тавараў, галоўным чынам, на французскае віно ў снежні г. г.

*** Нацыянальны савет Чэхіі заявіў, што бярэ на сябе поўную адказнасць за дзяржаўную ўладу на тэрыторыі Чэшскай рэспублікі. 95 дэпутатаў ад апазіцыі пакінулі залу перад пачаткам галасавання па гэтаму пытанню.**

* Савет Бяспекі ААН аднагалосна прагаласаваў за ўвядзенне эмбарга на ваенныя пастаўкі паўстанцам Ліберыі, у руках якіх знаходзіцца большая частка тэрыторыі краіны.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

СЕНСАЦЫІ Ў ХАКЕЙНЫМ СВЕЦЕ

ХОД КАНЁМ ПА-МАКАЕДАЎСКУ

Што ні кажыце, а ўлада—сіла вялікая, непераможная. Нават тады, калі, здавалася б, абвалілася за ўладнай асобай сцяна, ці, дакладней кажучы,— знікла валасатая рука... Гэта толькі знешне ўсё: абвалілася, знікла... А на справе...

Гады два з лішкам назад ва ўладных структурах (на гэты раз—спартыўных) з'явіўся яшчэ адзін дзеяч з гучным і ўсёвырашаючым прозвішчам—Макаед. Так-так, з дынастыі Макаедаў, якая кіравала і накіроўвала, кіруе і накіроўвае ўжо не першы год у рэспубліцы. Дык вось, гэты з Макаедаў—Ігар, сын Міколаеў, скокнуў тады з крэсла начальніка вытворчага аддзела Белсавета ФСТ «Дынама» ажно ў прэзідэнты — узначаліў гаспадарча-разліковы хакейны клуб таго ж таварыства «Дынама». І пачаў закручваць такія справы, што не сніліся—не мроіліся нікому —нават спрактыкаваным і шматвопытным (чытай — сапраўдным) спартыўным работнікам, дзеячам, актывістам. Адным словам, з'явіўся ў беларускім спартыўным руху гэтакі князь, прабачце — прэзідэнт Ігар.

Памятаеце, ягонай ікорнай справай займалася спецыяльная парламенцкая камісія. Вынік? Спусцілі, як кажуць, на тармазах... Потым Макаед «з'еў» выдатнага спецыяліста тагачаснага айчыннага хакея, майстра спорту міжнароднага класа Уладзіміра Крыкунова. Зноў сышло... Каманду майстроў — флагман беларускага спорту— даверылі таму, каму захацеў сам, аднаасобна — Уладзіміру Сафонаву, і крыху больш, як праз год, «разарваў» кантракт (а дакладней — даў ад варот паварот) і яму... Цяпер у Ігара, сына Міколаева, новая «любоў» —33-гадовы Андрэй Сідарэнка, былы яшчэ ўчора ажно трэці (!) трэнер наваполацкага «Хіміка». Малады? Ранні? Але, мяркуе Ігар Макаед, я ж і сам такі...

Вось такія, далёка не хакейныя, хады, камбінацыі, атакі... І ўсё гэта—па ўласнай ініцыятыве, якая, дарэчы, называецца некалькі інакш—мякка кажучы, амбіцыі. Нібыта і няма ўжо ў нас у рэспубліцы дзяржаўнай фізкультурна-спартыўнай структуры — Дзяржкамспорту, ці, па крайняй меры, «хроснага бацькі» і хакейнай каманды, самага Ігара Макаеда: таго ж «Дынама». Дарэчы, паводле інфармацыі, атрыманай, як прынята казаць, а крыніц, што заслугоўваюць даверу, у планах-намерах Ігара, сына Міколаева, — наогул парваць з тым фізкультурна-спартыўным таварыствам «Дынама», больш таго — нават змяніць назву каманды...

Ну, як вам, чытачы?!

А пакуль што—ужо пад новым кіраўніцтвам — хакейны клуб працягвае выступленне ў Міжнацыянальнай хакейнай лізе. Стартаваўшы ў другім этапе спаборніцтваў, дынамаўцы Мінска, прынамсі, нічым не здзівілі, хоць, вядома ж, і ніхто не разлічваў на гэта. У першым матчы, каб паказаць сябе, і ветэраны «Дынама», і моладзь (а яе сёння ў калектыве больш чым дастаткова) крыху больш пабегалі, асцярожней згулялі ў абароне і —0, цуд—выйгралі ў рыжскай каманды «Рыгас Старс» 5:4. Прычым, выйгралі ў дадатковы час, у той самы момант, калі ў папярэдніх гульнях амаль што заўсёды ўступалі... Запляскалі ў ладкі аматары спорту, радасна заўсміхаліся мецэнаты... Ды не тут-то было: праз два дні—пазаўчора — дынамаўцаў паставіў на месца чарговы сапернік: дарэчы, з разраду не самых моцных — санктпецярбургскі СКА. У нашых сценах госці з горада на Няве акуратна накаўціравалі мінчан—4:3, і нашаму аптымізму зноў стала не па сабе...

Такім чынам, не ўдаюцца хады канём Ігару, сыну Міколаеву. Завалілі зборныя рэспублікі, сфарміраваныя на базе «Дынама», і дарослы, і юнацкі адборачныя турніры, праведзеныя на сваёй пляцоўцы, чым, вядома ж, падмачылі рэпутацыю Беларусі ў спартыўным свеце. Дык ці не час «падлячыць» наш хакей наогул? Толькі не ін'екцыямі, перастаноўкамі і ракіроўкамі—а хірургічным умяшаннем...

Анатоль ПАМОРСКІ.

«Я імкнуўся не пакрыўдзіць жыццё»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Але адчуў мастаком сябе, калі пераехаў у Мінск і стаў выкладчыкам тэатральна - мастацкага інстытута. Пасля вяртання і да сённяшніх дзён больш за ўсё звяртаўся да Палесся. Для мяне гэта не толькі адлюстраванне Палесся — праз яго я ішоў да сябе, лягчэй разумеў тое, што адбываецца ў жыцці.

— Ваша творчасць прыпадае на гады, калі цяжка было сцвярджаць свой погляд на мастацтва. Ці звярталіся да вас з прапановамі аб'ектыўна адлюстроўваць сацыялістычную рэчаіснасць?

— Так, заказы былі. Але, ведаеце, ёсць рэчы, у якіх кампрамісаў быць не можа. Я ніколі не браўся за тое, што лічыў несумленным. Я не быў камуністам і нейкім чынам мог пазбягаць ідэалагізацыі ў творчасці. Я добра ведаю, як гэта рабілася: маляваліся карціны аб штурме Зімняга, якога не было, ствараўся вобраз правадыра рэвалюцыі і як паступова на карцінах Ленін адыходзіў на задні план, а фігура Сталіна выходзіла наперад.

Але мне і пашанцавала ў тым, што давялося пачынаць у 60-я гады. Першае адчуванне волі. Гэта былі гады майго станаўлення як грамадзяніна і як мастака. Потым засталася барацьба з часам. Але я імкнуўся нічым не пакрыўдзіць жыццё.

— Напэўна, усё ж у вас ёсць нейкія ўзнагароды тых часоў.

— Так, я лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, атрымліваў залатыя, сярэбраныя медалі на конкурсах. А калі гаварыць увогуле, то маю творы знаходзяцца ў 28 музеях краіны і замежных галерэях. Хоць Траццякоўку зараз таксама можна аднесці да замежных.

— Вы некалі рабілі вітражы для былога Дома кіно. Зараз касцёл вярнулі католікам. Далейшы лёс вашых твораў?

— Тады ў Доме кіно было знойдзена добрае спалучэнне архітэктуры і афармлення. І вітражы там добра ўспрымаліся. Зараз іх адтуль убралі і, мне здаецца, як творы яны прапалі ўжо. Без рам іх нікуды не паставіш, а новыя рамы зараз вельмі дорага каштуюць. Мне іх таксама не вернуць, таму што фармальна яны належаць Дому кіно.

— Вось каго зараз вінаваціць, што так здарылася? Ці не крыўдна, што такія адносіны да чалавечай працы? Гэта ж зусім па-варварску...

— А вы думаеце, калі ў агульных рысах ахарактарызаваць культурны ўзровень нашага грамадства, атрымаецца іншая ступень? Ведаеце, такія ў нас адносіны да мастацтва. Некалі рабіў для музея Беларусі некалькі кардонаў. Відаць, яны ім не знайшлі там месца і паклалі недзе ў запасніку. Потым вырашыў іх аддаць для адной выставы. А ў музеі сказалі, што іх спісалі і спалілі.

Гэта ідзе яшчэ з тых часоў, калі проста так маглі спаліць храм. Адзін замежны даследчык неяк прыязджаў вывучаць архітэктуру барока на Беларусі. Так, ён ведаў, што нешта знішчыла вайна. Аднак, паездзіўшы і паглядзеўшы, ён прыйшоў да высновы: «Восемдзесят працэнтаў помнікаў знішчылі вы самі». Што яму адказаць?

— Але ці рэальна зараз павярнуць людзей да прыгажосці? Усіх хвалюе ўласнае выжыванне і не да мастацтва.

— Альбер Камю пісаў, што мастацтва найбольш патрэбна таму народу, які думае, што можа абысціся без мастацтва. Трагедыя нашага народа ў тым, што семдзесят пяць гадоў яго вучылі — можна абысціся без мастацтва. Нараджаўся чалавек, першае, з чым ён сустракаўся — прырода. Яго вялі ў храм — там ён чуў прыгожыя словы. Мы ўсё гэта зламалі. Узамен далі хату-чытальню. Дзіця ішло ў садок і бачыла там на сцяне партрэт Леніна—неўміручы твор. У школе, ВНУ — тое самае. Адкуль магла выхавацца культура?

Зараз адносіны не надта змяніліся. Глядзіце, у нашым парламенце няма ніводнага дзеяча мастацтва — вось што сапраўды адлюстроўвае культурны ўзровень насельніцтва. Народ не выбірае — не зацікаўлены, каб гэтая сфера развівалася.

— Які час патрэбен, каб такія адносіны перамяніліся?

— Гэта залежыць ад таго, наколькі палітычныя і эканамічныя абставіны будуць спрыяць адукацыі.

— Ці ёсць хоць нешта прыгожае ў тым жыцці, у якім мы апынуліся. У цяперашняй палітыцы, эканоміцы?

— Я аддзяляю палітыку ад палітыканства. Зараз шмат гульні ў незалежнасць, а калі пачынаеш сачыць за падзеямі — нешта не састыкоўваецца. Гэта непрыгожа. Беларусь павінна набыць сапраўдную незалежнасць, а не дэкларатыўную. Але самае страшнае, што можа быць, — несумленны чалавек у палітыцы. Мы павінны былі ўжо навучыцца з гісторыі, да чаго гэта прыводзіць, і навучыцца пазнаваць такіх. Мала ў каго з сучасных нашых палітыкаў душа сапраўды баліць за народ.

— Мастацтва незалежнай Беларусі — ці здольнае яно заняць пэўнае месца ў сусветным мастацтве?

— Мы павінны выйсці ў свет, але гэта зноў-такі залежыць ад палітыкі. Нас не ведаюць, а чаму? Раней усе выставы ішлі праз Маскву. Мяне, напрыклад, таксама ведаюць там. Вядома, калі даходзіла да ўдзелу саюзных мастакоў у Міжнародных выставах, Масква была зацікаўлена пасылаць туды сваіх. Адзінкі прарываліся. Але яны прадстаўлялі тады не Беларусь, а ўспрымаліся толькі праз прызму «вялікай і магутнай» дзяржавы. Зараз ёсць магчымасць развіваць паралельныя сувязі з краінамі свету, можна рабіць вельмі цікавыя выставы.

— Ці ёсць адметнасці, уласцівыя толькі беларускаму мастацтву?

— Безумоўна, ёсць. Зараз можна назіраць развіццё розных плыняў. Гэта таксама ідзе ад жыцця—да яго розныя адносіны, розныя думкі. Мастак — гэта барометр, які ўсе плыні, усе думкі акумулюе, а ў сваіх творах робіць высновы. Мастацтва павінна быць дзесьці наперадзе. Калі зыходзіць з ленінскага «мастацтва належыць народу», то яно павінна ісці ўслед за народнымі памкненнямі. У мяне іншая думка: мастак павінен быць наперадзе натоўпу, але адарвацца настолькі, каб у яго маглі кінуць камень.

Шырокая палітра плыняў, якія існуюць, гэта і імкненне не адстаць ад сучасных мастакоў Захаду, ёсць і тут традыцыйнае мастацтва, і вяртанне да народных каранёў. Мы захавалі добрую школу — базу для далейшага развіцця. Але пры ўсіх плынях заўсёды можна адрозніць мастацтва народаў. Зусім па-рознаму пісалі французы і немцы. Тое самае, калі завезці беларускую выставу ў Грузію, адлегласці будуць відавочныя.

— Мы ідзём да фарміравання арт-рынку. Напэўна, ён зробіць свае папраўкі ў развіццё мастацтва ў Беларусі.

— Арт-рынак — гэта неабходнасць. Раней быў адзін мецэнат — дзяржава. Зараз яна фінансава творчасць падтрымліваць не можа. Ужо ёсць багата галерэй, прыязджаюць галерэйшчыкі з-за мяжы, набываюць нашы творы. Але ў рынку ёсць свае «за» і «супраць». На жаль, не заўсёды купляецца добрае мастацтва, не ўсе, у каго ёсць грошы, пры гэтым маюць добры густ. А мастакі пачынаюць арыентавацца на тое, што купляюць, і працуюць у гэтым напрамку — рынку трэба дагаджаць. Мастак стрымліваецца, калі ў яго мэта — грошы. Але іншая справа, калі добрыя грошы — вынік добрай працы. Рубенс быў багаты чалавек, але гэта не перашкаджала яму працаваць,

— Як вы сябе адчуваеце ў сённяшнім часе?

— Гавораць жа: не дай Бог жыць у пераходны перыяд. Але добра, што ёсць надзея на лепшае. Я веру, што ёсць вышэйшыя сілы, якія нам дапамогуць.

А ў мастацтве — адлюстраваць сённяшнюю дысгармонію, раскол у людзях, у іх свядомасці не менш важна, чым сцвярджаць гармонію.

— Што вы больш любіце чытаць?

— Няма для мяне кнігі, якую я лічыў бы сваёй любімай. Яны мяняюцца, у залежнасці ад часу, у залежнасці ад пытанняў, адказ на якія я хачу знайсці. Неяк маім захапленнем быў Маркес. Вельмі паважаю нашага Багдановіча. Па складу я лепш успрымаю паэзію.

— Ці заўсёды вы знаходзілі разуменне ў тым, што рабілі?

— Чалавечага разумення вельмі не хапае.

— Каб была магчымасць зараз прасіць у Бога, чаго вам больш за ўсё бракуе...

— Здароўя.

— У чым вы знаходзіце аддушыну?

— У працы. У сваіх вучнях.

— Каб вызначаўся чалавек года на Беларусі, каго вы прапанавалі б?

— Хм... Параметры, па якіх маю кандыдатуру разглядалі ў Кембрыджы, мне не вядомы. Я разумею, як, напрыклад, у нас вылучаюць на ганаровае званне — зыходзяць з біяграфіі. Я не бяруся характарызаваць чалавека, якога амаль не ведаю. У мастацтве ёсць шэраг людзей, якія маглі б насіць гэтае званне.

— Засталося ад імя чытачоў «Звязды» сказаць Гаўрыілу Харытонавічу дзякуй за размову. Здароўя вам! Хай гэты поспех будзе не апошні ў вашым творчым жыцці.

Размаўляла Ларыса ЦІМОШЫК.

Інфармацыйнае агенцтва «Смехатэрапія» паведамляе

З Марксам не згодны

Малады інтэлектуал П. Жумрэнка рашуча адхіліў прапанову каханай пайсці з ёю на канцэрт класічнай музыкі. Ён растлумачыў гэта тым, што катэгарычна не прымае марксісцкую тэорыю падзелу грамадства на класы.

На прыкладу Пятра Першага

Няўдала закончылася спроба будаўніка С. Шюшкіна па прыкладу Пятра Першага «прарубіць акно ў Еўропу». Пры выхадзе яго затрымалі супрацоўнікі міліцыі, калі ён выносіў з будаўнічага вагончыка раму са шклом.

«Маўчанне — золата»

Залатое вяселле адсвяткавала сям'я Хрупіных. На пытанне аднаго з гасцей, як ім удалося дажыць да залатога юбілею без сварак і скандалаў, З. Хрупін глыбакадумна заўважыў: «Маўчанне — золата».

Перамагла дружба

Як нядаўна высветлілася, у горадзе Блатарыцку ў барацьбе мясцовых прававоахоўных органаў з арганізаванай злачыннасцю перамагла дружба.

Для пудзілаў

Вялікую партыю верхняга адзення мясцовай фабрыкі горада Казлуўска закупіў бізнесмен О'Хара і... выгадна прадаў яе фермерам сваёй краіны. На агародныя пудзілы.

У арміі

У сувязі з частымі нападкамі на вартавых і захопам іх зброі ў Н-скай часці вырашана каля кожнага вартавога паставіць яшчэ аднаго, для аховы першага.

Выпадак з Гарбачовым

Учора трапіў у медвыцвярэзнік Фёдар Гарбачоў — блізкі сваяк вядомага Сцяпана Гарбачова.

Крымінал

У горадзе Ф. стрэлам у спіну забіты злосны рэцыдывіст Фраерман і камар, які піў яго кроў.

Мінамёты

Амерыканскія мінамёты ўсё больш выкарыстоўваюцца афганскімі контрразведчыкамі. Вось як апісвае гэта аглядальнік радыёстанцыі «Эй-вы-там»: «Афганскі контрразведчык бярэ ў рукі мінамёт, робіць на твары страшэнную міну і кідае яе ў працаўніка».

Навінка

На Мінскім заводзе халадзільнікаў пачалі выраб новай унікальнай мадэлі. Прадукты ў такім халадзільніку могуць захоўвацца тры тыдні, пасля чаго іх можна спакойна выкінуць.

І палітыкі памыляюцца

Учора Леанід Краўчук пазваніў Нурсултану Назарбаеву. Пасля двухгадзінных перагавораў па праблемах ядзерных узбраенняў і кардынальнай сумеснай палітыкі ў ваеннай галіне высветлілася, што Краўчук памыліўся нумарам.

З жыцця сапёраў

«Сапёр памыляецца толькі адзін раз», — строга сказаў камандзір узвода салдату, які за першы дзень службы паспеў падарвацца чатыры разы.

РЭАЛІЗМЫ

● Пераходны перыяд — ад грандыёзных ідэй да малых прадпрыемстваў.

● Маем вялікае багацце — камп'ютэр, які здольны падлічыць, наколькі збяднелі людзі.

● Прыйшоў да ўлады — каб тапталіся на месцы.

● Ці варта плаціць зарплату, калі грошы нічога не вартыя.

● Першую скрыпку грае той, хто мае банкноты.

● Парадокс — папера становіцца ўсё даражэйшай, а грошы, надрукаваныя на ёй, усё таннейшымі.

Алег СЕІН.

За-да-чы

Саша Чарноў сеў рабіць хатняе заданне і сядзеў за сталом 2 гадзіны. 10 хвілін з іх ён калупаў у носе і думаў пра маражонае. 10 хвілін шукаў у стале ластык, каб сцерці сароміцкую карцінку з падручніка, на маляванне якой затраціў перад тым 40 хвілін. Астатні час Саша спрагаў французскія дзеясловы. Колькі дзеясловаў праспрагаў Саша, калі на кожны ў яго пайшло па 25 хвілін.

Тры міліцыянеры беглі за адным жулікам. Вусаты міліцыянер бег са скорасцю 10 км/г, лысы міліцыянер — са скорасцю 15 км/г, а тоўсты — са скорасцю 20 км/г. Жулік бег са скорасцю 100 км/г. Прабегшы 2 гадзіны, жулік залез на бярозу і схаваўся. А міліцыянеры, прабегшы па 20 гадзін кожны, спыніліся, і ўсе трое паднялі галовы ўверх. Адзін з міліцыянераў убачыў жуліка на бярозе, арыштаваў яго, а два іншыя вярнуліся ў міліцыю незадаволеныя. Які міліцыянер арыштаваў жуліка? Колькі гадзін жулік прасядзеў на бярозе? На якой адлегласці знаходзіліся адзін ад аднаго два незадаволеныя міліцыянеры, калі яны спыніліся і паднялі галовы ўверх?

Раніца генерала

З раніцы генерал-маёр Аркадзь Сцяпанавіч Ястрабаў, выпіўшы каву, распрацоўваў планы стратэгічных аперацый.

Пахадзіўшы задумена па пакоі, ён браў тоўсты чырвоны аловак і маляваў грозныя імклівыя стрэлы, гаворачы пры гэтым:

— Так, Паўднёвая група армій... Спачатку бяром Румынію, потым Югаславію, затым Італія, Францыя... Потым фарсіруем Пірэнеі... Іспанія і Партугалія таксама наша. Цэнтральная група армій... захоплівае Германію, Аўстрыю, Швейцарыю... Затым Бельгія, Галандыя. Выдатна. Паўночная група. Не можа зрабіць і міны. Фінляндыя, Швецыя, Нарвегія — гэта семачкі. Потым дэсант у Англію. І над усёй Еўропай — сцяг свабоды. Наш сцяг. На новых тэрыторыях стварыць сетка Саветаў і выканкомаў. Парыжскі, Берлінскі, Брусельскі... Там жа прадстаўнікі прэзідэнтаў. Нашых прэзідэнтаў! Ці, вядома, ваенкаматы. Рымскі гарваенкамат, Стакгольмскі, Венскі...

Некаторае сумненне ў генерала выклікала Данія. Накіраваць туды Цэнтральную групу армій ці Паўночную? Ён пазваніў свайму былому саслужыўцу, такому ж генерал-маёру.

— Паўночную. І Данія наша, — па-ваеннаму дакладна рашыў калега.

— Так, — згаджаецца Ястрабаў. — Зараз жа дам распараджэнне... і ўперад!

Генерал браўся за званочак. З іншага пакоя паказвалася жонка.

— А дзе ад'ютант? — не без раздражнення пытаецца генерал.

— Ад'ютанта ўжо няма, Аркаша, — міралюбна гаварыла жонка. — Ты даўно ўжо ў адстаўцы, забыўся?

— Ах так! — хваравіта моршчыцца Ястрабаў. — Ну, тады выклічы начальніка штаба.

— Ён зноў не прыйдзе, — цярпліва даводзіла жонка. — Ён мінулым разам сказаў, што ты яму не камандзір.

— Чорт ведае, што такое! — узрываецца генерал. — Заўсёды знаходзяць прычыну, каб не выканаць загад. Заўсёды!

Перачакаўшы ўспышку, жонка мякка нагадвала:

— Табе пара ўжо ісці гуляць у даміно. Цябе чакаюць.

— А што ж ты маўчыш! — Генерал хуценька апранае шынель, спускаецца ў двор і накіроўваецца да запаветнага століка.

Віктар ВЯРЫЖНІКАЎ.

ТЭСТ ДЛЯ СУР'ЁЗНЫХ МУЖЧЫН

1) Колькі вам было гадоў, калі вы нарадзіліся?
а) нікольк
б) каля года
в) не памятаю

2) Ці любіце вы ўрад?
а) люблю
б) не вельмі
в) цяжка адказаць

3) Ваша любімая жывёліна
а) кошка
б) сабака
в) курыца табака

4) Ці любіце вы жанчын?
а) натуральна
б) жанаты
в) гэта вельмі дорага

5) Калі вы акажацеся на бязлюдным востраве з Алай Пугачовай, то:
а) папросіце яе спець
б) прапануеце ёй руку і сэрца
в) возьмеце аўтограф перад тым, як падсмажыць і з'есці.

У кожным пункце выберыце адзін адказ. Потым пазваніце на тэлефоны 01, 02, 03, 04 і 09. Вам тут жа дадуць характарыстыку, выпішуць даведку або прышлюць дамоў.

Склаў Валерый АГУЛАЎ.

Слоўнік

Галоснасць — поўная свабода гаварыць незабароненае.
Гарызанталь — вертыкаль, якая стамілася ад праблем.
Магазін — месца сустрэч працоўных з колькасцю і якасцю выпушчанай прадукцыі.
Рэвізор — госць з паўнамоцтвамі гаспадара.
Раддом — прыёмная жыцця.
Сям'я — палігон выпрабавання пачуццяў.
Люты — месяц адпачынку ў аматараў [illegible].
Харакіры — верх самакрытыкі ў самураяў.
Чарга — хвост дэфіцыту.

Уладзімір КУЗЕМКА.

Байкі-карацелькі

ЧУТКІ

Папаціўся брахаць Барбос:
— Казёл учора яйка знёс.
— Не можа быць! — буркнуў Індык.
— А мне пра тое рыкаў Бык.
— Сам Бык? Усім скажу тады:
Казёл няседка сапраўды!

ЗАЛЕЖНАСЦЬ

Пачаў Сланечнік чухацца
І разважаў пра свой пачын:
«Што Сонца? Можа рухацца,
Ды толькі ўслед за мной».

СЛУП

— Заменім слуп! — сказаў манцёр манцёру, —
Падгніў, заваліцца, напэўна, скора.
Другі зірнуў на правады:
— Стрывае.
Вунь сувязь, глядзі, якая мае.

ДЫЯЛОГ ЗАЙЦОЎ

— Чаму Мядзведзь адмяк
Голы дапаў?
Няўжо круціў ён дзесьці шуры-муры?
— Купіў на біржы мёду шмат,
касалі.
А там цана... Здзярунь тры шкуры.

ПАСОБІЛА

— Спяшаешся, рыжуха, штосьці?
На ўзлеску Воўк спытаў Лісу.
[illegible]
Ісці стамілася і... [illegible]

Рыгор БОХАН.

З апавяданняў пра Іванцова

СМЕХ

— Красоўкі імпартныя ёсць?
— Ёсць.
— Андатравыя шапкі ёсць?
— Ёсць.
— Дублёнкі ёсць?
— Ёсць.

Тут Іванцоў не вытрымаў і засмяяўся, а горнае раха засмяялася разам з ім.

КУРЭЦ

Даведаўшыся, што Сідараў — заўзяты курэц, Іванцоў вельмі ўзрадаваўся і запрыкаўся:
— Але ж ніколі не бачыў яго з цыгарэтай!
— Аднак жа, — дадаў ён, — ніколі не бачыў, каб ён не прыхапіў.

Эдуард ДВОРКІН.

«ПЫТАЛЬНІК-2»:

— Як вы думаеце, ці зможа Кітай запусціць у космас штучны спадарожнік Зямлі?

І Ва Ноў.

— Канешне, можа, калі ўсе кітайцы націснуць адну рагатку.

***

— Я не вельмі добра ўмею гатаваць ежу і з-за гэтага ў сям'і часта ўзнікаюць канфлікты. Што ж рабіць з абедам, калі ён не спадабаўся мужу?

Ж. СКАВАРОДКІНА.

— Выйсце тут толькі адно — трэба пакінуць гэты абед на вячэру.

***

— Што трэба рабіць жанчыне, каб мужчына ўвесь час думаў толькі пра яе?

С. ДЗЭДЗМОНЕНКА.

— Пазычце ў яго пабольш грошай і доўга не аддавайце.

***

— Паважаная рэдакцыя, ці не шкодна цалавацца? Вучоныя сцвярджаюць, што пры пацалунку перадаюцца пяць мільёнаў мікробаў.

Ф. ПІЯЎКА.

— Не, не шкодна, таму не бойцеся цалавацца, бо адначасова вы таксама пазбаўляецеся ад такой жа колькасці мікробаў.

Па сакрэту

Я не крыўджуся, калі людзі глядзяць на гадзіннік падчас маёй прамовы. Але я не магу не нервавацца, калі яны пачынаюць трэсці яго і прыкладваць да вуха.

***

Калі я ўцёк адтуль, мне паведамілі, што мяне завочна аддалі пад суд, завочна даказалі маю віну і завочна прыгаварылі да смерці. Я ім напісаў, каб расстралялі мяне таксама завочна.

***

Я ненавіджу жанчын, таму што яны заўсёды ведаюць, дзе што ляжыць.

***

Я атрымаў хваробу Паркінсона. А ён — мяне.

Пераклаў з англійскай Дзмітрый МАГІЛЕЎЦАЎ.

ВОСТРЫ АЛОВАК

Смехатэрапія

Мал. Алега ПАПОВА і Віктара ДУБОВІКА.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Тыраж 81.098. Індэкс 63850. Зак. № 234. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 21.00.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

ТЭЛЕБАЧАННЕ

22 лістапада

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Мудрамер». 2-я серыя.
9.50. Як захаваць зрок дзіцяці.
10.05. [illegible] «Бухара». Прадстаўляюць тэлежурналісты Узбекістана.
10.25. Ёга ў нашым жыцці. Перадача 2-я.
11.00. «Вар'яцкае жыццё». Тэлеспектакль.
13.00. Дзіцячая тэлефілармонія. «Бенджамін Брытэн у Віцебску».
13.15. «На дарозе з воблакамі». Мультфільм.
13.25. Творчыя партрэты. Пісьменнік Патрусь Макаль.
14.30. Пра шахматы і шахматыстаў.
15.05. Алімпійскі [illegible].
15.35. «Суперкніга».
16.10. Г. Гарэлава. Кантата «У год сусветнага пажару».
16.50. «У нядзелю з Фігляй-Мігляй». Забаўляльная перадача.
17.05. «Аддучанне». Дак. фільм.
17.35. Заняткі II Міжнароднага фестывалю «Адраджэнне Беларускай казкі». Частка 2-я.
18.20. Мультфільм.
18.35. «Падарожжа па Амерыцы». Перадача 3-я «Лас Вегас».
19.00. Абрад «Уваходзіны» ў выкананні фальклорных калектываў Старадарожскага раёна.
20.00. Панарама.
20.25. «Мінская асенні». Кіназамалёўка.
20.40. Калыханка.
21.00. Студыя «Талесабрына». Вечар-топ-20.
21.45. «Сінема» прадстаўляе: Мастацкі фільм «Д'ябал і дзесяць запаведзяў» (Францыя).
23.45. Шоу-казіно.

Канал «Асцянкіна»

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. [illegible]
7.30. Выступленне ансамбля «Ялінка».
8.00. Аўтаспорт. Адкрыты чэмпіянат Германіі.
8.30. Дак. фільм «Куды стартуюць дзеці?»
9.00. [illegible]
9.45. [illegible]
10.35. Свет у вольны час.
11.15. «Прыгоды Чорнага Прыгажуна».
11.40. Марафон-15.
12.10. Мультфільм «Піф і Геркулес».
12.40. «Падводная адысея каманды Кусто».
13.30. «Дом на Валхонцы». Фільм 6-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Народныя мелодыі.
16.00. Панарама.
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Праменад у Марыінскім.
19.00. Праграма «Ікс».
19.30. Мастацкі фільм «Францyз».
20.45. Маскоўскі кіна-хіт-парад.
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. Пен-клуб.
23.00. Навіны.
23.25. Кальвар шоў.
0.10. «Любачка». Мастацкі фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Мульці-пульці.
7.30. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
8.00. «Баечкі».
8.30. «Навальніца 1812 года». Фільм 10-ы.
9.00. Наш сад.
9.30. «Прыгода ў каралеўстве». 13-я серыя.
10.00. Аты-баты...
10.30. Хочаце, верце...
11.00. Плаванне. Чэмпіянат Еўропы на спрынтэрскіх дыстанцыях.
11.40. «Дарэман» (Японія). 11-я серыя.
11.55. «500×500». Шахматны тэлемост Масква — Парыж.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. «Не высечы...» Вядучы У. Цветаў.
13.35. Тэлегульня «Лога».
14.05. Паралельныя сусветы.
14.50. «Марыінскі тэатр у Метраполітэн-опера».
15.30. Белая варона.
16.55. Познер і Донах'ю.
17.25. «Час фартуны».
18.10. Клуб «Жоўтая падводная лодка».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Фестываль класічных фільмаў Галівуда.
21.00. «Монстр». (Расія—ЗША). Фільм 4-ы «Сталін супраць сялянства».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Начны клуб Эс-Эн-Сі.
23.30. Плаванне. Чэмпіянат Еўропы на спрынтэрскіх дыстанцыях.

КРЫЖАВАНКА

ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ: 5. Участак поля, пакінуты незасеяным на адзін год. 8. Порт на рацэ Белая. 9. Кіраўнік муніцыпалітэта ў некаторых краінах. 11. Ядомы плод некаторых раслін. 13. Трава азёр, балот. 14. Частка сякеры. 16. Ансамбль з васьмі музыкантаў. 17. Паэма М. Лермантава. 18. Парода сабак. 20. Раман А. Барбюса. 22. Мінерал, разнавіднасць вугляроду. 23. Славуты рускі флатаводзец. 24. Орган дыхання ў рыб і іншых водных жывёл. 30. Паведамленне аб зменах у разліках паміж установамі, арганізацыямі. 32. Сугучнасць канцоў вершаваных радкоў. 33. Рускі мастак. 34. Пасадачныя прыстасаванні самалёта. 35. Зялёнае покрыва зямлі. 36. Адзінка ўліку ў спаборніцтвах. 37. Геаметрычнае цела. 38. Забіты ігракам мяч або шайба ў чужыя вароты. 39. Традыцыйны паркавы атракцыён.

ПА ВЕРТЫКАЛЯХ: 1. Агародная расліна. 2. Старажытнагрэчаскі горад-дзяржава. 3. Буйны атрад ваенных караблёў або самалётаў. 4. Невялікі марскі заліў, прыгодны для стаянкі суднаў. 6. Крытыя зверху вароты. 7. Птушка, пра якую кажуць звычайна, што яна — вясенняя. 10. Французскі кампазітар XIX стагоддзя. 12. Графічны знак уладальніка кнігі. 15. Беларускі паэт-дэмакрат XIX стагоддзя. 19. Курорт на беразе Чорнага мора. 21. Павучальнае настаўленне. 25. Стыль плавання. 26. Маляўнічая аб'ява. 27. Прамысловая рыба падатрада акул. 28. Рашучая заява аб нязгодзе з чым-небудзь. 29. Раённы цэнтр у Гомельскай вобласці. 30. Кара, якая была накладзена на А. С. Пушкіна царом. 31. Індзейскае племя ў Амерыцы.

Склаў Мікола ВОРЧЫК.
Лагойскі раён.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ 14 ЛІСТАПАДА

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

З Дэлі перадае кар. ІТАР—ТАСС Сяргей БУЛАНЦАЎ

Ледаколу стаў падобны КАЗЯРОГ — праз лядовыя таросы перашкод пракладвае шлях да чыстай вады поспеху. Лепшыя дні для прыняцця рашэнняў па ўсіх дзелавых і фінансавых пытаннях — 23—24 і 27—28 лістапада. Набудзеце ўплывовага добразычліўца. Нейкі перапынак у сямейных сварках. Адзінокая дама даб'ецца ўзаемнасці ад аб'екта свайго даўняга абажання. Між іншым, шлюб магчымы толькі ў «гусарскім варыянце»: напаіць, звязаць і — да шлюбу.

ВАДАЛЕЙ паставіць кропку ў шэрагу ранейшых пачынанняў і пачне пажынаць іх плён. Не выключана, што 27-га або каля таго адчуеце сябе багацейшымі. На даным этапе лепш устрымацца ад буйных грашовых аперацый. Будзе мець поспех схільнае да творчасці маладое пакаленне. Магчымая паездка ў паўднёвым напрамку. Моцныя рамантычныя тэндэнцыі разганяюць хмары на сардэчным фронце.

На гэтым тыдні РЫБАМ трэба заняць пазіцыю пабочнага назіральніка ў чаканні свайго лепшага дня, які наступіць 27 лістапада. Да вас дакочваецца хваля пазітыўных перамен, якія адбыліся раней. Вельмі непажаданыя грашовыя аперацыі, бо загразніце ў балоце нагавораў і плётак. Можна пачынаць рамонт кватэры. У дамы высокая верагоднасць апынуцца «ў цікавым становішчы». Закаханым прыходзіцца ўтойваць свае пачуцці ад чужых вачэй.

Важнае рашэнне трэба будзе прыняць АВЕНУ. З'яўляецца ўплывовы партнёр са сродкамі. 26 снежня можна прымаць яго дзелавыя прапановы ў тым выпадку, калі вы ў іх дастаткова арыентуецеся. Малазнаёмая справа абернецца суцэльнымі стратамі. Хтосьці адправіцца на работу за мяжу. Захапленне мінулага тыдня аказалася скарацечным, але яно ўсё яшчэ грэе ваша сэрца.

Заняты бізнесам ЦЯЛЕЦ даб'ецца хуткага прагрэсу ў кар'еры. Не шкадуйце сіл і часу, каб не ўпусціць момант добрага размяшчэння планет. 24 лістапада можа стаць пераломным днём. Тыя, хто працуе на канкрэтнай аснове, змогуць пачаць самастойную справу. У дзяржаўных чыноўнікаў магчымы непрыемнасці, звязаныя з захоўваннем дакументаў. Каварны Марс прыгатаваў непрыемны сюрпрыз гаспадыні, занятай кухоннымі клопатамі.

У нябесным календары БЛІЗНЯТ двойчы памечана 24 лістапада — на гэты дзень вам прадказваецца выдатны настрой і стрыжка купонаў. Галоўная задача — пазбегнуць сутыкнення з уплывовай асобай, якое будзе мець самыя непажаданыя вынікі. Любая заява або прашэнне ўспрымаецца прыхільна. Пратэкцыя не патрэбна — спадзявайцеся на волю свяціл. Шанцуе работнікам грамадскага харчавання. Каханне злое, гаворыць астролаг маладой даме.

Залатое руно ўдачы вабіць РАКА. Да канца месяца абавязкова завяршайце паўсядзённыя справы, хоць мноства спакус адцягвае ад гэтага. У вашых сілах справіцца з работай паспяхова, прычым з апярэджаннем графіка. Малодшы член сям'і бярэцца за розум. Цяжкі выбар трэба будзе зрабіць адзінокай жанчыне 26 або 27 лістапада: вы даўно павязаны каханнем, аднак прапанова рукі і сэрца паступіла ад іншага. У выпадку адмовы рызыкуеце застацца ў дзеўках-векавухах.

Некаторае легкадумства ахопіць ЛЬВА. Служачы атрымае спагнанне за неахайнае выкананне службовых абавязкаў. Магчыма, хтосьці паскардзіцца на вас, маючы на тое дастатковыя падставы. Змяніць надакучыўшую работу пакуль што не ўдаецца. Некалькі вечарынак дазволяць расшырыць кола сяброў і знаёмых. Сустрэча з Казярогам, Ракам або Скарпіёнам абернецца раманам. Астролаг папярэджвае аб верагоднасці сонечнага ўдару.

ДЗЕВА па-ранейшаму змагаецца з сустрэчным ветрам. Мноства работы, аднак думкі заняты асабістым. У які ўжо раз можа прыйсці жаданне змяніць работу. Адносіны з партнёрамі абвастраюцца. Устрымайцеся ад прыняцця крутых рашэнняў. Не ўсё так дрэнна, як здаецца. 23-га і 28-га знойдзеце суцяшэнне ў каханні.

Абедзве чашы ШАЛЯЎ перагружаны, бо прыходзіцца ратаваць гінучае прадпрыемства. Шанцы на поспех узрастуць, калі атрымаеце кансультацыю вопытнага незалежнага эксперта. Майстру «залатыя рукі» на гэтым тыдні трэба прымаць усе дзелавыя прапановы — спрыяльная планетная фаза дапаможа паспець усюды і паправіць фінансавае становішча. У час сямейных сварак набярыце ў рот вады, але захоўвайце пільнасць.

СКАРПІЁН, падобна мастаку, наносіць апошнія штрыхі на карціну, тэрмін здачы якой няўмольна набліжаецца. Не вельмі спадзявайцеся на партнёра, ён не супраць падставіць вас пад удар. Лішні лібералізм у адносінах з падначаленымі нашкодзіць, бо іх пралікі могуць каштаваць вам работы. Астролаг хацеў бы памыліцца, аднак 26 лістапада — дзень, неспрыяльны для здароўя.

Работа і асабістае жыццё — клопаты СТРАЛЬЦА. Калі ў першым вы дасягнулі адноснай стабільнасці, то ў другім сутыкнуліся з мільёнам праблем. Верагодна, наведае няўпэўненасць у спадарожніку жыцця або каханай. Гэта перш за ўсё датычыцца моцнага полу. У той час як цудоўная палавіна чалавецтва сумненняў не ведае. Зноў набудзеце душэўную раўнавагу, калі паспрабуеце максімум часу праводзіць разам.

АБ ТЫМ, ШТО ЧАКАЕ КОЖНАГА З НАС І УВЕСЬ СВЕТ У НАСТУПНЫМ ГОДЗЕ, РАСКАЗВАЕ «УСХОДНІ ГАРАСКОП-93»

У яго ўвайшлі ўнікальныя прадказанні славутых японскіх і індыйскіх астролагаў на ўвесь 1993 год.

Віцэ-прэзідэнт Японскай асацыяцыі майстроў варажбы Цііо Акума раскажа аб тым, што абяцае год Пеўня.

Сусветна вядомы індыйскі празорца Чандра Бхану Сатпатхі дае прагнозы для народжаных пад кожным знакам задыяка, канкрэтныя і вельмі карысныя парады, як пры дапамозе зорных прадказальнікаў памножыць удачу і пазбегнуць непрыемнасцей.

Маляўнічая вокладка, фатаграфіі, наглядныя схемы і «графікі» жыцця робяць «Усходні гараскоп-93» выдатным навагоднім падарункам.

Запрашаем аптавікоў і прыватных распаўсюджвальнікаў.

Мінімальная партыя — 100 экземпляраў. Цана з улікам НДС—25 рублёў.

Тэлефон у Маскве: 202-78-60, 229-65-20, 290-65-08.

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

ФОТАКАРУНКІ

Калі б членам клуба «Што? Дзе? Калі?» задалі пытанне аб паходжанні гэтых дзіўных карункаў, з поўнай упэўненасцю можна было б сказаць, што яны не далі б правільнага адказу.

А нарадзіліся «карункі» пад уздзеяннем цеплыні і часу на каляровым шкле фоталабараторнага ліхтара — прычым на шкле, не адлітым адразу ў колеры, а зробленым са звычайнага празрыстага шкла, палітага афарбаваным жэлацінам. І гэты слой жэлаціна проста растрэскаўся, утварыўшы такі мудрагелісты ўзор.

ПРАЧЫТАЙЦЕ СЛОВА

Невялікі аркуш з празрыстага матэрыяла зафарбавалі тушшу, пакінуўшы незафарбаванымі толькі невялікія ўчасткі ў выглядзе розных значкоў. Калі гэты аркуш у думках скласці гармонікам па вертыкальных лініях, то можна будзе на прасвет прачытаць нейкае слова.

Паспрабуйце вызначыць гэтае слова, не карыстаючыся ні алоўкам, ні паперай.

СЕМ ПРАКОЛАЎ

Аркуш паперы пракалолі шпількай або іголкай у сямі месцах. Складзіце яго такім чынам, каб усе сем праколаў сумясціліся, утварыўшы адну скразную дзірачку. Колькі разоў найменш патрабуецца перагнуць паперу, каб усе сем праколаў сумясціліся?

27 ТРОХВУГОЛЬНІКАЎ

Менавіта столькі налічыла мінчанка Надзея Філімонава, якая даслала ў рэдакцыю гэтую задачку. А колькі іх на чарцяжы на самой справе?

РАДЫЁ

22 лістапада

6.15 — канцэрт для працаўнікоў вёскі. 7.35 — «Дзесяць хвілін сацыёлага». 8.00 — «Паэтычная скарбонка». 8.40 — выступае ансамбль «Чараўніцы». 9.15 — «Смяяцца не грэх». Гумарыстычная перадача. 10.00 — «Жадаю Вам...» Канцэрт-віншаванне. 11.00 — «У эфіры — Гродна». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. 11.30 — «У вольную часіну». 12.20 — «Прагрэс». Весткі з Акадэміі навук. 12.30 — «Поп-хваля». 13.00 — «Паходня». Праграма для вайскоўцаў. 14.00 — «Чалавек сярод людзей». 15.15 — «Прэм'ера песні». 15.30 — «Ветэран». Радыёчасопіс. 16.05 — «Трэці званок». Праграма для аматараў тэатра. 17.00 — «Народныя скарбы». Радыёрасказ. 18.00 — «Дудка беларуская». Пра духоўнае адраджэнне. 18.40 — музычная праграма, прысвечаная калектыву Калінкавіцкага мясакамбіната. 19.45 — «Дзень нашага жыцця». 20.05 — вячэрняя казка. 20.30 — «Вячэрнія зарніцы». 21.00 — В. Хомчанка. «Пры апазнанні — затрымаць». Радыёспектакль.

НАДВОР'Е

21 лістапада

Сёння ўдзень па рэспубліцы воблачнае надвор'е, часам невялікія ападкі. Тэмпература паветра ў Віцебску і Магілёве — каля 0, у Гомелі — ад 0 да 2 градусаў марозу, у Мінску — 1—3, Гродна — 2—4, Брэсце — 3—5 градусаў цяпла. У наступныя двое сутак: 22-га на большай частцы тэрыторыі, 23-га месцамі па рэспубліцы снег, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра 22 лістапада на працягу сутак ад 3 градусаў марозу да 2-х цяпла, 23-га, уначы ад 2 да 7 градусаў марозу, удзень — ад 0 да 5 градусаў ніжэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.